

Tek. Magyar Nemzeti Múzeum Orsz.
Széchenyi könyvtár BUDAPEST VIII.
Múzeum krt. 14-16.

DELVIDÉK

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Zombor, Csehás
Benő u. 3. Tel.: szerk. és kiadóhivatal 207, éjjel
422, nyomda 213.

Felölös szerkesztő:
MUHI JÁNOS

Előfizetés egy hóra: 5.20 P., negyedévre
15.— P. Levélcím: Zombor, postafiók
102, csekksz. 74.050.

Honvédeink újra benyomultak Makóba

Sarkadot visszafoglaltuk - A Székelyföldön 1.100 foglyot ejtettek és 134 páncélost megsemmisítettek vagy zsákmányoltak a magyar és német csapatok - Nagyváradtól délre megsemmisültek a körülzárt ellenséges kötelékek

Az egész magyar-román határvidéken honvédeink kezében van a kezdeményezés

A németek visszavetették a Dunán Szerbiába áttört szovjet csapatokat és visszafoglalták Brza Palánkát - Ankarai áhír Belgrád elestéről

A német arcvonal megszilárdulása úgy nyugaton mint keleten tartós jellegű

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A honvédvezérkar főnökének szombaton kiadott 35. számú hadijelentése közli:

A Makó és Csanádpalota között betört ellenség Makót elfoglalta és élével Földeáig jutott előre. Saját ellentámadásunk Makó felé már eddig is sikeres térnyerésre vezetett. Ezekben a harcokban megsemmisítettünk 47 szovjet páncélos harckocsit, számos foglyot ejtettünk és nagyobb zsákmányra tettünk szert.

A Mezőhegyes-sarkadi határszakaszon számos páncélosokkal támogatott ellenséges támogatott ellenséges támadást visszavertünk. Nagyszalontánál a határon előretört ellenséget eredményes ellentámadással vetettük vissza.

Nagyváradnak a nagy tulerőben lévő ellenséggel szembeni hősi védelme után a beérkezett magyar és német erősítések ellentámadásba mentek át és a város elfoglalására törekvő ellenséget szétverték.

Kolozsvártól délre és a Székelyföldön az ellenség támadásait annak súlyos veszteségei mellett visszaveteltük és a nagy számbeli fölényben támadó szovjet csapatokat feltartóztattuk. Ezekben a harcokban szeptember 1-e óta 1.100 foglyot ejtettünk és 134 harckocsit és rohamágyut, 112 löveget és páncéltörő ágyut, 51 aknavetőt, 554 géppuskát és nagy mennyiségű más anyagot zsákmányoltunk, vagy megsemmisítettünk.

Az Északkeleti-Kárpátok magyar szakaszán csak helyi harcok voltak. Az ellenségnek a Tár hágónál és az ettől nyugatra lévő szorosok ellen kisebb erővel megkísérelt támadásait az ellenség súlyos veszteségei mellett visszavertük.

Német hadijelentés

Berlin, szeptember 30.

A vezérli főhadiszállás szombati hadijelentése közli, hogy Hollandiában az ellenség tovább igyekezett kiszélesíteni betörési helyét. Az ellenség törekvéseinek megakadályozására a német kötelékek súlyos ellátó és támadó harcokat vívtak ezen a szakaszon. Nymwegennél és Metznel súlyos légi támadásokra került a sor német vadászok és ellenséges vadászkötelékek között. A német vadászok 18 ellenséges gépet lőttek.

Az Aachen és Nancy közötti szakaszon ellenséges helyi támadásokat vertek vissza a németek és ellentámadásokat indítottak. Chazeaux-Sallus-nál és Lunevillénél sikerült az ellenségnek néhány magaslati állás és területet elfoglalnia. A Nyugati Vogézek e-lyében tovább folyt a súlyos harcok. A német csapatok ellentámadásai korábban elvesztett területeket foglalták vissza. A Csatorna partján két erődökönél kölcsönös tüzésről tevékenység folyik és csak helyi támadásokra jelentettek.

Calaisnál 24 óras fegyverszünet létezik az ellenfelek között a városban maradt polgári lakosság elszállítása. A Gironde-torkolatnál lévő német támaszpontok védői sikeres rohamcsapatvállalkozásokat hajtottak végre.

A vállalkozások során több helyen is mélyen benyomultak az ellenséges állásokba.

A V. I. súlyos megtorló tüze tovább zúdul Londonra.

Közép-Olaszországban az ellenség az előző napokban elszenvedett veszteségek következtében abbahagyta nagy támadását. Attillánál még tart-

nak a harcok. Az adriai szakaszon a 8. angol hadsereg Carignanónál indított nagyobb támadásokat.

A Vaskapu két oldalán az ellenség új erő bevetésével tovább folytatta támadásait. A németek egy dunai támaszpontot megszüntettek az ellenségtől.

Német és magyar csapatok a légi-erők támogatásával Szegedről keletre Sarkadnál és Nagyváradnál tovább

Hivatalos horvát közlés az albániai és dalmáciai angol partraszállásról

Zágráb, szeptember 30.

Horvátországban különböző hírek terjedtek el az angolok partraszállásáról Albániában és a dalmáciai szigeteken. Az ellenséges rádióállomások igyekeztek ezeket a partraszállásokat nagyszabású, a touloni partraszálláshoz hasonló vállalkozásoknak feltüntetni. Illetékes horvát helyen ezal kapcsolatban hivatalos közlést adtak ki, amely megállapítja, hogy az említett területeken tényleg történt partraszállás, de nem abban az arányban, ahogy azt az ellenség feltünteti.

Albániában Argiro Castro és Delvina között angol zavaró különítmény szállt partra, valószínűleg az-ral a céllal, hogy megzavarja a né-

metek görögországi csapatszállítását és felvegye az összeköttetést az ottani partizán alakulatokkal. Ennek az angol zavaró köteléknek a felszámolása valószínűleg rövidesen bekövetkezik.

Ami a dalmáciai partraszállásokat illeti, az ottani ellenséges vállalkozások a korábban megkezdett támadások folytatásának tekinthetők. Brács, Korcsula és Leszina szigetek megszállásáról van szó, amelyek a háború során már többször cseréltek gazdát. Ezek a szigetek a Szplít és Dubrovnik közötti tengerpart előtti területnek el. Miatán az itteni harcok csak helyi jelentőségűek, a hadijelentések nem igen foglalkoznak velük.

jutottak előre Nagyvárad újra csapataink kezében van. Torda két oldalán is visszaverték a bolsevista támadásokat. A Beszkidék hágónál megbiúsultak az ellenséges áttörési kísérletei.

A Duna és a Rígal-öböl között a-lábbhagyott az ellenséges támadások hevesége.

A keleti arcvonal északi szakaszán a német haditengerészet egységei is sikeresen avatkoztak be a harcokba és önfeláldozó bevetéssel sikerült a véderő köteléket, az összes fegyverek és sebesültek elszállítása mellett tizezer polgári menekültet eltávolítani.

Ellenséges légi-erők tovább folytatták terrortámadásaikat Nyugat- és Északnémetország városai és közlekedési vonalai ellen. A támadások során különösen a Rajna balpartján voltak veszteségei a polgári lakosságnak.

Ellenséges gépek bombákat dobtak le Karlsruhe városára.

„Senki sem tudhatja meddig tart még a háború”

— mondotta Eden

Amszterdam, szeptember 30.

Az angol alsóház ülésén Eden külügyminiszter helytelenítette néhány képviselő azon felfogását, hogy a szövetségesek már majdnem megnyerték a háborút és kijelentette: Senki sem tudhatja, meddig tart még a háború Nyugaton és Keleten. A brit külügyminiszter szerint legfontosabb a szövetségesek közötti összhang, valamint az, hogy valamennyi szövetséges társ a teheráni megegyezés szellemében járjon el.

NAGYON SOK JAPÁNBA AZ AUSZTRÁLIAI HADIFOGOLY

Genf, szeptember 30.

Newyorki jelentés szerint a Vörös-kereszt megállapította, hogy Japán hadifogságban több, mint 20.000 ausztráliai katona él. Az ausztráliai hadifoglyok száma a többiek arányszámához képest feltűnően nagy.

A magyar-német ellentámadások tehermentesítették az arcvonalat Szeged és Nagyvárad között

A magyar-román határ mentén nyugvópontra jutott a bolsevista offenzíva — Sarkadot visszafoglaltuk

Az Interinf. jelenti: A magyar-román határ mentén a bolsevista offenzíva nyugvópontra jutott. Mint már jelentettük a magyar és német csapatok magukhoz ragadták a kezdeményezést és széles arcvonalon Temesvár és Nagyvárad között ellentámadásba lendültek. Makó harci térségében honvédszervezetek sikerrel harcoltak a bolsevisták ellen. 17 páncélost megsemmisítettek és több száz foglyot ejtettek. Gyulától északkeletre Sarkad helységet magyar páncélosok visszafoglalták. Azok a német páncélos erők, amelyek keleti irányból Nagyváradtól délre a betört bolsevista és román csapatokat oldalba támadták, átlépték az Arad felé vezető utat és Nagyváradtól délre körülzárták az ellenséges harccsoportokat. Erdélyben az állandó esőzés és az első hó akadályozza a mozgó hadmozdulatokat. A bolsevisták csak helyi betöréseket hajtottak végre, amelyeket mindenütt visszautasítottunk. Szászrégentől északkeletre német hegyvidéki csapatok újabb szovjet és román erőkkel zártak körül és semmisítették meg. A német légitörés csatarepülőkötelek az egész romániai harci szakaszon hatásosan támogatták a magyar és német csapatok földi harcát. Bombákkal négy utánpótlási utvonalat használhatatlanná tettek, 9 páncélos harckocsit, 150 tehergépkocsit és 182 fogatolt járművet megsemmisítettek.

A keleti arcvonal északi szakaszán a Szovjet azokat a területnyereségeket, amelyeket a tervszerű német elszakadó mozgulatok következtében ért el, a leg súlyosabb veszteségekkel fizette meg. A nagyszabású hadmozdulatok a német kötelekeket a legnagyobb testi és erkölcsi követelmények elé állították. Menetelés, védekezés, utóvédharc, az utak aknáztatása és ellentámadások váltakoztak. A német vezetés — hála a csapatok kitartásának és küzdőszellemének — mindvégig ura maradt a helyzetnek. A szovjet hadvezetésnek az a kísérlete, hogy lett területen megsemmisítse a német hadosztályokat, teljesen meghiúsult. Az északi arcvonalról elvont német erők harci ere-

je töretlen és ezek az erők nagy jelentőségűek lesznek a további hadműveletek során. A bolsevisták Riga kikötőjének gyors elfoglalása eredményében nagy erőket vontak össze, de az összpontosított német elhárító tűzben vállalkozásuk összeomlott és súlyos veszteségeket szenvedtek. Az egyik harci szakaszon a bolsevisták tizennégyeszer ismételték meg támadásukat egy nap alatt. A lett SS önkéntesek vállvetve küzdöttek német bajtársaikkal és valamennyi támadást visszaverték. A Szovjet 37 páncélos harckocsi elvesztése árán sem tudta célját elérni. Bauschketól délre a bolsevisták páncélos erők nagy részének elvesztése miatt beszüntették támadásaikat.

ség tagjait Szófiából. Az összes stockholmi lapok feltűnő helyen foglalkoznak az esettel. A Morgen Tidningen a jelentést a következő címmel látta e:

Nyugaton lanyhult a harcok hevessége

Az Interinf. a nyugati harcokról a következőket jelenti: Az egész nyugati arcvonalon érezhetően lanyhult a harcok hevessége. A német vonalak további megszilárdulása közben csak néhány ponton dul elkeseredett küzdelem. A harcok ellanyhulásának oka az, hogy az angolok és amerikaiak egyaránt az előző napi súlyos harcokban rendkívül nagy ember- és anyagvesztéseket szenvedtek és csak újabb erők odavonása és az elvesztett nehéz fegyverek pótlása után kerülhet sor újabb sulypontok kialakítására. Ennek nyomai elsősorban Aachen és Metz térségében ismerhetők fel. Változatlanul nagy hevességgel folynak Flandriában és Hollandiában változatlanul tart az amerikaiak nyomása északkeleti irányban. A brit páncélosok Turnhout ellen folytatták

támadásaikat és 24 óra alatt 29 páncélost vesztek minden eredmény nélkül. Turnhouttól nyugatra a német ellentámadások területnyereséget eredményeztek. Nymwegentől nyugatra a németeknek sikerült visszafoglalniok a szivósan védett Erleken helységet. Az itteni harcok hevességére jellemző, hogy itt is 11 brit páncélost lőttek ki. Aachen vidékén csak helyi harcokra került sor. A szilárdan német kézen lévő Stollberg ellen intézett gyengébb támadásokat visszaverték. A nyugati arcvonal többi részén egész Metzig csak jelentéktelen harcok voltak. Chateau Salins körzetében és a burgundi kapu előtt az angolszász támadások célja, hogy betörjenek a Vogezék és a svájci Jura közötti medencébe. Ezeket a kísérleteket a német védelem meghiúsította.

A magyar-német ellentámadások tehermentesítették a Szeged-Nagyvárad közötti arcvonalat

Berlinből jelentik: Dr. Makó Krull a Német Táv. Iroda katonai munkatársa írja a hadi helyzetéről: Nyugaton az jellemző a hadi helyzet, hogy a német ellenállás megszilárdulása nem átmeneti jelenség, hanem állandó tényezőnek mutatkozik.

Olaszországban a német erők körülzártak egy nagyobb ellenséges harccsoportot Firenzuolától északnyugatra. A keleti arcvonalon csak a két sztrávon voltak hevesebb harcok. Az északi térségben a német csapatok több mint száz szovjet hadosztály állandó súlyos nyomásával szemben tervszerűen végrehajtották elszakadó mozgulataikat.

A román határon Szeged és Nagyvárad között kedvezően haladnak a magyar és német csapatok ellentámadásai és ezek lényegesen tehermentesítették ezt az arcvonalat. A Szovjet-román csapatokat Nagyváradból kiverették és dél felé visszavetették.

A Balkánon a német és horvát csapatok Banyalukát elfoglalásával érzékeny csapatot mértek Tito partizánaira. Egyébként az egész Balkánon még teljes mértékben folyamatban vannak a német átépítési munkák, úgy hogy az ottani hadi helyzetről még nem lehet teljes képet alkotni.

A bolsevistáknak a Duna keleti partjától való elűzésével a Vaskaputól meghiúsult a Szovjet első kísérlete, hogy Szerbiába benyomuljon.

A BRIT EJTŐERNYŐS HADOSZTÁLY FELÁLDOZÁSA HIÁBAVALÓ EREDMÉNY VOLT

A londoni rádió katonai hírmagyarázója a legutóbb a következőket mon-

dotta a hadi helyzet taglalásával kapcsolatban: Az első légitörés szállított hadosztály Arnhemnél való feláldozása súlyos, fájdalmas, de hiábavaló áldozat volt.

AZ OROSZOK KIDOBJÁK SZÖVEISE GESEKET BULGÁRIÁBÓL

A Német Távirati Iroda jelenti: Svédországban nagy feltűnést keltett, hogy a szovjet főparancsnokság kiutasította az angolszász katonai bizott-

Jól haladnak előre a magyar-német ellentámadások

Heves utcai harcok Makón

Berlin, szeptember 30. Az Interinf. jelenti, hogy a magyar-román határon a honvédszervezetek ellentámadása mindenütt visszavetette a szovjet és román csapatokat és az összpontosított magyar-német támadás elérte Makó városát, ahol még tartanak a heves utcai harcok. Azok a német páncélos kötelekek, amelyek Nagyváradtól délre felszakították a szovjet arcvonalat, megsemmisítették a körülzárt szovjet kötele-

keket és 13 nagy ágyut elpusztítottak. Tordától kétoldalt meghiúsult a Szovjet valamennyi támadása.

A Vaskaputól délre jól halad előre a német ellentámadás. A német csapatok újból visszafoglalták Brza Palánka helységet, Negotintól keletre pedig visszavetették a szovjet csapatokat, amelyek újabb átkelést kíséreltek meg a Dunán.

A bolgár nemzeti kormány kitart a háromhatalmi egyezmény mellett

Berlinből jelentik: A bolgár nemzeti Kormány visszautasítja a gyáva kormányzat árulását és kinyilvánítja Bulgária hozzátartozandóságát a háromhatalmi egyezményhez. Egyben pedig hi-

tet lesz amellett, a megmásíthatatlan elhatározása mellett, hogy az egyezmény értelmében küzdelemmel végrehajtja Nemzetének oldalán a végső győzelemig.

TURUL FILMSZÍNHÁZ

TELEFON: 328
SZOMBAT—KEDD
Mexikói futár
Főszerepben:
LUPITA GALARDO, ARTURO DE CORDOVA, PEPE ORTIZ
Pótműsor: magyar és UFA híradó

Az oroszok kidobják szövetségeseiket Bulgáriából.

BEFEJEZŐDÖTT A DUMBARTONI ÉRTEKEZLET

Stockholm-ból jelenti a Német Távirati Iroda: Mint a brit hírszoigálat jelenti, a világhírszoigálati értekezlet résztvevő három nagyhatalom bizottságának elnökei nyilatkozatot adtak ki, amely szerint a dumbartoni értekezlet befejeződött.

Teljes elhárító siker Olaszországban

Az olaszországi arcvonalról jelenti az Interinf.: Az adriai szakaszon teljes erővel ismét fellángolt a nagy

csata. Angol, kanadai, újzealandi, indiai és görög gyalogos és páncélos kötelekek már 35 nap óta folytatják a német arcvonal áttörésére és felgöngyölítésére irányuló kísérleteiket, hogy megsemmisítsék az itt lévő német hadosztályokat. Az ellenséges csapatok sok százezer gránátot szórta a német állásokra, a bombázók bombákkal, löfegyverekkel és foszforos anyagok leszállásával igyekeztek részt venni a német állásokon. Kesselring serege a rettenetes nyomás alatt kénytelen volt területet feladni, de sikeres hadvezetésének eredménye, hogy sikerült megtartani a német arcvonal összefüggését.

A németek ezen az arcvonalon tegnap is teljes elhárító sikerrel arattak. A britek éjjel-nappal újabb páncélos kötelekeket vetettek be, a német csapatok azonban visszaverték őket. A rendkívül heves harcok során 34 ellenséges harckocsi és páncélos jármű gyulladt ki és több száz ellenséges katona került német fogságba.

Firenzétől északra az ellenséges csapatok az elszenvedett veszteségek következtében nem tudták folytatni támadásaikat az eddigi mértékben. Csak az Imoliba vezető út két oldalán sikerült előretörniük, de a betöréseket a németek elrettentették.

Szegeden hővédelmi munkaszolgálatra hívták be a 18-60 éves férfiakat

Az MTI jelenti Szegedről, hogy az illetékes hatóságok elrendelték a 18-60 éves szegedi férfiak kötelező munkaszolgálatát. A munkaszolgálat-

ra behívták ásót, kapát, talicskát és négy napos ételmezt tartoznak magukkal vinni. A munkaszolgálat négy napig tart.

Mélyrepülésben érkeznek Anglia fölé a szárnyasbombák

Amsterdam, szeptember 30. Az angol hírszolgálat jelenti, hogy menteken este óta Délanglián keresztül mélyrepülésben érkeznek a német

szárnyasbombák. A szárnyasbombák olyan alacsonyan repülnek, hogy csak néhány lábval szállnak magasabban, mint a délangliai háztetők.

Török áhír Tito csapatainak belgrádi bevonulásáról

Belgrád, szeptember 30. Az ankarai rádió török és francia nyelvű adásában londoni jelentést közöl, mely szerint a Tito marsall parancsnoksága alatt álló délszláv csapatok „felszabadított-

ták a jugoszláv fővárost”. Mint az Interimf. közli, ez a hír Belgrádban nagy szenzációt keltett, annál is inkább, mert ott még semmit se tudnak az állítólagos „felszabadításról.”

Cyрил bolgár régensherceget és társait átadták a Szovjetnek

Belgrád, szeptember 30. A Német Távirati Iroda jelenti: A bolgár rádió tegnap közölte, hogy Cyрил régensherceget, Bagdán Filovot,

Bozsilov volt miniszterelnököt és Gubrovski volt belügyminisztert a bolgárok átadták a szovjet hatóságoknak megbüntetésük végett.

Az angol sajtóban nagy csalódást okozott az arnheimi kudarc

Stockholm, szeptember 30. A svéd sajtó híradásai szerint az angol lapok a legnagyobb csalódás hangján írják Montgomery arnheimi vereségéről.

Angol részről egyáltalán nem lepézik azt a tényt, hogy a vállalkozás eljés kudarcra végződött. A németek fantasztikus elszántsággal harcolnak — mondják az angolok — és London aggodalommal néz a téli háború réme elé. Arnheim a legnagyobb német siker a franciaországi előzárás óta. Az a néhány angol,

akinek sikerült az arnheimi gyűrűből kiszabadulni, elmondotta, hogy a harcok borzalmasak voltak.

Az a makacs ellenállás, amelyet a Ceatona-menti német támaszpontok tanúsítanak már hetek óta, kétség-telenül befolyással lesz a szövetségesek hadviselésére — írja a Götteborgs Tidningen londoni tudósítója. Ennek tulajdonítható az is, írja a továbbiakban a tudósító, hogy maga Churchill is újabb időpontot jelölt meg a háború befejezésére vonatkozóan.

Titian és Guan japán védői az utolsó emberig hősi halált haltak

Tokió, szeptember 30. A Német Távirati Iroda jelenti, hogy a császári főhadiszállás közlése szerint Titian és Guan sziget védői az

amerikaiakkal folytatott vitéz küzdelem után szeptember 27-én az utolsó emberig hősi halált haltak.

Tüzér hajrá a beszivárgó oroszok ellen

A Kárpátok előterében, 1944. augusztus.

Két üteg húzódik meg a keskeny völgy egyik tisztjában. Szombathelyi legények állnak a lövegek mellett, amelyek csövei az erős tüzeléstől szinte izzadnak már. A hegyperemről honvédeink vivják véres harcukat a hullámokban előretörő oroszok ellen. Az ütegek heves tüzcsepásokat mérnek az itt-ott gyülekező orosz gyalogságra. Olyan gyilkos tüzzük, hogy az oroszok meg-megtorpannak. A közeli fák, bokrok, házak megremegnek, amikor a méltóságos hangú 15-ösök elbődülnek. A kis 10-es tarackok csak kontráznak hozzá...

Jobbról a tüzelőállástól emelkedő hegy lejtőjén tisztás, fölöttünk sötét fenyők komorkodnak, mint valami korona.

Jobbról hirtelen erős aknatüz zúdul a két ütegre. Záporozva vágódnak be a két üteg környékére az aknák és pokoli zajuk belevegyül az ütegek bömbölésébe.

S. J. főhadnagy hirtelen átlátja a helyzetet. Beszivárgó orosz erők oldalba akarják kapni az ütegállást, hogy ezt megsemmisítve, elvágják a harcoló csapatainkhoz vezető utánpótlási utvonalat. Riadóztatja a két üteg legénységét. A biztosító géppuskákat bevonják az ütegálláshoz. Huszár József zászlós az egyik üteg első tisztje mintegy harmincfőnyi rohamjárónt szervez meg.

A következő pillanatban nagy Hurr, Hurr-vel alakok jelennek meg a tetőn. Néhányan magyar katonaköpeny van. Heves géppisztolytűzzel árasztják el az ütegeket és mint az áradat zudulnak lefelé.

A lövegek csövei hirtelen irányt változtatnak egyetlen parancsra. Fent fenyegető, vaskos ujjak merednek a hegyoldal felé. Az oroszok már 150 méternyire vannak a lövegektől. Előre örülnek a könnyűnek vélt szákmánynak. Azonban hamarosan csalatkoznak. Előbb a 15-ösök bődülnek el, aztán a 10-es tarackok. Lövedékek meggyújtják, tépik rájuk

a hegyoldalt és halált osztogatnak a lezuduló oroszok között...

Az ellenség megtorpan a nem várt fogadtatásra. Még igyekeznek lapulva bujva előrehaladni, de az ágyucsovek okádják a tüzet... Itt nincs tovább... Gyorsan megfordulnak és hanyatt-homlok rohannak visszafelé, a gerinc felé... A tüzéségi tűz mindenütt nyomon követi őket. Huszár József zászlós rohamjáróra is beleavatkozik most már a harcba. Géppuskával, golyószóróval, puskával tüzik, hajszojják az oroszokat.

Az ellenség jajgatva, fegyvereit eldobálva menekül a fák védelme alá... De a tüzezhajrá követi őket és a lövedékek is aisteregve csapnak rájuk.

Rövid ideig tart a küzdelem, s nem sokára jelenti Huszár zászlós parancsnokának: a gerincet megtisztítottuk az ellenségtől.

És ugyanekkor előretuszkolnak a tüzegek egy rongyos, toprongyos orosz foglyot.

Remegett az istenadta. A térde ci-

terázott mint szélben a nyárfalevél. Szemében vak rémület bujkált: hiszen parancsnoka kancsukával verte bele, hogy a magyarok kivégzik foglyukat. És most erre vár és nem tudja, hogy nemsokára meleg ételt kap napok óta először... a magyaroktól. És emberi bánást...

Aztán mikor lassan megbarátkozik az új környezettel és rágyújt az első magyar cigarettára, már moeolyog és elmond mindent, amit tud.

Vallomásából aztán kiderül, hogy észrevétlen beszivárgásra kaptak parancsot. A cél M. vasútállomásának elfoglalása volt. Azt hitték, könnyen bejutnak a községbe, aknatűzzel zavart tudnak előidézni és minden nagyobb ellenállás nélkül elfoglalják a fontos vasútállomást...

Mindenre gondoltak csak arra nem, hogy ilyen heves tüzezhajrá fogadja őket, amellyel bátor szombat-helyi tüzezeink meghusitják szándékukat.

Kaplonyi György hadnagy haditud.

Szerbiában és Szlovákiában eredményesen harcolnak a németek a partizánok ellen

Berlin, szeptember 30. A német csapatok eredményes harcokat vívnak a szerbiai és szlovákiai partizánokkal.

Szerbiában a németek visszaszorították a bandákat a középső tartományokból és visszafoglalták Gornji Milanovac és Arangyelovac városokat.

Szlovákiában a németek megtisztították az ellenségtől a Vág völgyét, Turocszentmártont és a nitrai völgyet.

AZ ANGOLSZÁSZ LÉGITÁMADÁS PUSZTÍTÁSAI

Milano, szeptember 30. A Német Távirati Iroda jelentése szerint a Milano elleni angolszász légitámadások a városban legalább husz templomot rongáltak, vagy sem-

misítették meg. Nagy károkat szenvedett a Szekesegyház, a San Matteo és a San Domenico templom. Suljos találat érte a királyi palotát, az egyetem kuláját, a prefektúra XVI. századból való épületét a toronyjai együtt és két történelmi nevezetességű hidat.

FŐBIZOTTSÁG HELYETT BRIT KÖVETSÉG OLASZORSZÁGBAN

Stockholmból jelenti a Német Távirati Iroda: Az olaszországi brit főbizottságot brit követséggé alakították át.

SZTALIN FOGADTA A LENGYEL-SZOVJET TAGJAIT

Genf, szeptember 30. Sztalin fogadta a lengyel-szovjet Moszkvába érkezett tagjait. A fogadáson Molotov is részt vett.

25 nemzet fiait Németországban

zo. Hirtelen, 1942-ben a külföldi munkások száma a Birodalomban 2,5 millióra ugrott, a hadifoglyok száma pedig 1,5 millióra. Ugyanezen év végére ez az együttes szám 6 millióra ugrott. A munkaerők egyharmada nő. Ezen 6 millióból kb. 2 millió dolgozik az iparban, míg a többiek a gazdasági stb. munkákban és a közlekedésnél dolgoznak. A külföldi munkaerők 1940-től 1942 végéig több mint 718 millió márkát küldhettek haza hozzártatózójuknak. Az átutalásban 12 ország vett részt. 1943-ban már 960 millió márkán felül utaltak át. A szociális ellátást és kulturális gondozást a

német munkárontr vette át. Németországban a munkásoknak külön betegszobák vannak orvosi felügyelettel, s a leendő anyák is német támogatást kapnak. Étekezésre és külön összejövetelek rendezésére azoknak, akik nem közös helyen laknak, külön helyiségeket jelöltek ki a városokban. Egyedül Berlinben 250 helyiség áll a külföldiek rendelkezésére. Az étekezésnél külön gondot fordítanak az egyes nemzetek szokásaira. Ezen kívül különlegeskurzusok útján gondoskodnak a külföldi munkások szakmai és kulturális továbbképzéséről.

Mitől színes a folyók és tavak vize?

Még a felületen szemlélt is észreveszi, hogy a tavak és folyók színe nem állandó. Eső, árvíz, trágya nagy mértékben befolyásolja a víz színét. Ehhez azonban az szükséges, hogy a trágyaanyag leülepedjék. Mielőtt az anyag hatni kezd, megkezdődik a színeződés: sziürke, sárga, zöld, kékeszöld, kék színek csak úgy obzódnak. A színek egy részét az algák okozzák, színeket találjuk. Ezt nagyjából a trágyaanyagok okozzák.

A tisztavíz tavak halhozama mindig rosszabb, míg ha a színeződés a már mesterségesen is előidéztek, a

halak száma megsaporodott. Ha a víz barnászöld, akkor sarlóalgák vannak benne, melyek a vízbehalba kedvencek a kálékal.

A tavakat színük szerint háromszáztáyra osztották. A tisztától a sárgáig terjedő színű vízben a rákok és pontyok, a sárga, zöld, kékeszöld, kék színek csak úgy obzódnak. A színek egy részét az algák okozzák, színeket találjuk. Ezt nagyjából a trágyaanyagok okozzák. A tisztavíz tavak halhozama mindig rosszabb, míg ha a színeződés a már mesterségesen is előidéztek, a

Igy láttam Varsót

A háboru nem ismert környülletet. Harcot csak érzélgőség nélkül lehet vezetni és nyerni. S a riporter, akit idáig sodort kötelességteljesítése során a háboru szele, szintén nem értelez. Csak nyitott szemmel jár és jegyez.

Varsó öt esztendővel ezelőtt lépett először a háboru történelmének színpadára és csak alig egy hónapja, lobbant fel másodsor a város neve a világsajtóban, amikor a kelet felől előretörő szovjet ék megközelítette. A nyugati arányokban épült főváros két ízben került a háboru vad viharába, s amit az első vihar megkímélt, azt rombadöntötte a második, amely arányában is és jelentőségében is tulzárnyalt az elsőt. A lengyel nép első tragédiája mély nyomokat hagyott a fővárosban, de az elmúlt öt súlyos esztendő mégsem jözanította ki teljesen a varsóiakat. A lengyel áom nem fészelt szét, a romok alatt piszlákokat alig látható lánggal és

utolsó fellobbanása olyan véres volt, hogy minden elégetett maga körül. Varsó egy viselte az elmúlt öt esztendő alatt a háboru látható nyomait, mint nyitott, fájó sebet. Sokbelyűtt egész utcákon hevertek romokban, s csak a kémények álltak dőcegen a romok fölött, mint ükös, kormos felklálójelek, figyelmeztető, meredő ujak, hogy az égbe mutatnak. De ez a figyelmeztetés kevés volt, mert jár a sebek lassan begyógyultak, a romokat belepte a fű, a törmelék alatt pattogva szikrázott tovább az elfojtott tűz. Az az ut, amelyen haladnak kellett volna keserves volt, bombáktól tépett, véres ut, amely hosszúnak és kínosnak ígérkezett.

A másik ut rövidebb volt, de végzetesebb. És Varsó ezt az utat választotta.

Az elmúlt öt esztendő

nyomait és életét kutattam először a lengyel fővárosban. A háboru nagyon megviselte Varsó képét.

A valamikor elegáns, divatos óváros, lerongyolódott.

Uton-utílen találkozott az ember koptruhájú férfakkal, nőkkel. A nők nagyobb része férfimellényt viselt, de legújabb divatu kosztümjüket is férfi ruhából készült. Kalapot azonban sehol sem lehetett látni. Cipő helyett könnyű szandálokat viseltek, barisnyija csak csak az idegen nőknek volt.

Az utcák forgalmasak és szinte tulzsfoltak. Ha az ember nem látta az idegen feliratokat és figyelmeztető táblákat, abba az illuzióba esne, hogy Pesten jár. Kék és zöld villamosok csilingelnek egymás nyomában, s az utkereszteződéseknél percelőz hullámkzik a tömeg, míg szabad átjárást mutat a jelzőlámpa.

Az első, ami ámulatba ejti az embert, a villamosok tulzsfaltsága. Aki ezt nem látta, el sem tudja képzelni. Tizenöt-husz ember lóg, almbálódik a lépcsőkön, legalább ugyanannyi az útközökön s olyan helyen, ahol legjobb esetben is csak két ember fér el.

Az utasok felkapaszkodnak a villamosok tetelére is. A rossz kocsik pedig csőrömpölve, zakatolva robognak vég a városban, sokhelyütt szinte gyors vonati sebességgel. Minden megállónál közelharo folyik a helyért, s minden megállónál elcsattan egy-két ofon. Az utasok izgatottak, hangosak, csak a káosz és a kocsivező nyugodt.

A kalász jegyek helyett először szappant kínál eladásra, azután elő-

huzza zsebéből a cigarettát. Ha az utas ezt sem vesz, akkor kerül sor a jegyre.

A villamos az egyedüli, de egyben a legkényelmesebb utazási eszköz. Ha az utasoknak pénze van, a kocsivező egészen a lakása kapujáig viszi. Ő zloty már megteszi a hatást, utána csak int az utas, s a villamos csikorgva megáll. Aztán, hogy a késést behozza, egyszerűen elfelejt megállni a kijelölt megállónál, tovább robot a várakozó tömeg dühös fenyegetőzésével a nyomában. A kocsivező nagyon kedélyesen fogja fel hivatását.

Néha nagyot húz a zsebében lévő vodkásflaskából, azután a következő megállónál kényelmesen igyuit, kinez, lead egy-két csomagot, amit

Fantasztikus árakat fizettek

egy liter jó magyar barackpálinkáért. A rum az nem volt keresett cikk Varsóban, de akármilyen más pálinkáért megadták a 3-400 zloty. A cigaretta darabja, a mi pénzünkre átszámítva egy pengő volt.

De csak a magyar cigarettá. A legjobban keresett cigarettafajta természetesen itt is a Symphonia, utána a Memphis, a Levante, majd az Extra.

A kirakatok zsufolva voltak áruval. Mintha csak a jó békevilágban élné az ember. Csak akkor képedt el, amikor az árjelző cédulákat is megnézte a kirakati cikkek alatt.

Egy fényképezőgép 15 ezer zloty (kb. 12 ezer pengő), egy zseblámpa 500 zlotyba került.

A zöldborsó kilogramja 40, az utorka darabja 12, a tojás darabja 50 zloty.

Egypár cipőért 3000 zloty kérétek a varsói cipészek.

De ez meg is látszott, mert új cipőben senki sem járt, csak kitaposottsarku ócska bakancsokban, vagy repedezett, szinehagyott szandálookban.

A pálinka közül legolcsóbb a vodka volt. Mindössze 200 zloty kérétek egy üveget. De a lengyelek mindig szivesebben itták a jó magyar barack pálinkát. A ruha az nem is volt olyan fontos, talán még az élelem sem annyira, de pálinka nélkül nem élhettek a lengyelek.

Az éttermek is zsufolva voltak ál-

rábiztak, majd tovább viszi a kocsit. A közlekedést magas, zárt üvegternyóban illő rendőrök irányították fényjelzőkkel. A déli órákban hangos az utca a rikkancsoktól. Ilyenkor jelenik meg a Warschauer Zeitung. Délután dobják utcára a »Novy Kurier Warszawszky» című nagy lengyel lapot.

Varsó a háboru öt esztendeje alatt a nyugati metropolisok hangos, lármás életét élte. A kávéházak utcai teraszain színes ernyők, s

pompázó virágok között halkanszólt a jazz, frakkos pincérek hárdták a hisitőket, leges himnuszot, málnát, fagylatot.

Kávé az nem volt. Alkoholt sem lehetett kapni. A varsóiak csak »feketén» jutottak egy kis jó itkához.

landóan. Az árak azonban itt is elképesztették a gyantafán vendéget.

Egy közönséges menüért száz pengőt is kérétek.

A varsóiak annyira mentek már a feketézéstén, hogy

az újságot is feketén árusították a rikkancsok.

25. gros helyett 3 zloty kérétek egy lapért.

Az idegen az »Yanca» étteremben étkezett. Jegyre itt mindent kapott, s aránylag elég olcsón, 8-10 zlotyért.

A menü féldeci jevesből, két burgonyából, kis huskokából és egész rendes adag puddíngból állt.

Kenyeret azonban nem kapott még jegyre sem. De helyett ebéd után ingyen megnézhetett egy német filmet, ha kibírta a megfelelő igazolást. Mert ha nem, akkor már az étterem előtt kétszáz méterre leállították és visszafordították.

Varsóban kilenc órákor volt kapuzárás. A mulatók este hatkor nyitottak és nyolcig a világvárosok zajos lármás életét éltek a varsóiak. Napszakakor azonban hirtelen minden elcsendesedett, az utcák kihaltak, a villamosok árván, utas nélkül csilingeltek az utcákon, ahol sűrűn egymás mellett német órszemek oirkáltak. Szöges bakancs koppant a tükörsima aszfalton, s a levedőben állandóan morajlott a repülőgépek zugása.

Igy láttam Varsót először

amikor még csendesek voltak az utcák és a cukrászdák fehér asztalai mellől szökehadju, csillogó szemű nők mosolyogtak az emberekre.

Azután hirtelen megváltozott a képe. Egy éjszaka alatt. A város határában, a külvárosok utcáin fegyverek

ropogtak és minden ház erőddé változott. Az utcákon hullámkzott a harc, a romok alatt szunnyadó parázs felvillant és lángtengerbe borította az egész várost. A békés felhők helyett vastag füsttakaró borította az eget.

Kevés pénzért sokat csak a M. Kir. osztálysorsjáték ad

Egyetlen sorsjeggyel EGY MILLIÓ PENGŐT nyerhet!

Biztosítva szerencséd sorsjeggyemmel.

Az eshetőségek egyenlők, mert a sorsjegyek fele nyer. Az október 17-én kezdődő 53. sorsjátékon közel 15 millió pengő kerül kisorsolásra. Közte van az 5m nyereménye is!

Az alábbi rendelőlapot kitöltve, nyomtatványként, 4 filléres bélyeggel küldje be címzetre rögtön. Fizetni már később is, a húzás előtt.

Ezzel megrendelek az 53. m. kir. osztálysorsjátékra:

.....egész sorsjegyetfél sorsjegyetnegyed sorsjegyetnyolcad sorsjegyet

Kérek hivatalos játéktervet és befizetőlapot, mellyel a sorsjegyek áfát húzás előtt befizetem.

Név:

Pontos cím:

SZEGŐ GYULA m. kir. osztálysorsjegytárusító, KULA, Póstaírók 17.

vörös zsarátnokok pattogtak és villogva jöttek a gránátok.

A csücselék megrohanja az üzleteket, utcára dobálja az árut és felgyújtja a házakat. Napokig csak géppisztolyok beszélgettek egymással az utcasarkokon, dühösen és rekedten üvöltöttek a stúkák és mindent legázoltak a páncélosok.

Igen, a háboru nem ismer környülletet. A háboru másodsor is átgázolt Varsón és csak romokat hagyott maga után. Amikor egy éjszaka az égő házak fényében elosontam a kisértetiesen meredező, csonka házfalak mellett, hiába kerestem már a szökehadju varsói nőket, a fehérasztalos megíztt kis cukrászdákat. Varsó csendes volt, s ugy feküdtek utcáin a felborult villamoskocsik, mint a halottak.

A szám keserű lett és fényes a szemem. G. A. haditudósító bajtársra gondoltam, amikor visszazentem a kísérteties városra. G. A. zászlóóra, aki nem jött vissza: Leicávan a kezében ott maradt hősi halottnak a füstöltg romok között...

Illés Sándor
honvéd-haditudósító

Dr. Frey Imre vizsgálóbíró nyugalomba vonul

Mint értesültünk, dr. Frey Imre, a zombori kir. törvényszék vizsgálóbírája nyugalombavonul. Dr. Frey Imre neve nemcsak szűkebb hazájában, hanem az egész Délvidéken, sőt országszerte ismert. Hivatali ténykedésében a lekiismeretesség és munkaszeretet példaképe volt mindig. Hivatali működésén kívül komolyan és alaposan foglalkozott és foglalkozik jelenleg is tudományos kérdésekkel. Egy általánosan elismert szaktekintélye a numizmatikának.

Dr. Frey Imre nyugalomba vonulása val kiváló igazságügyi tisztviselőt és szereteti kollégát veszít el a zombori kir. törvényszék bírói kara. Viszont remélhető, hogy most már intenzívebben a történelmi kutatásoknak szentelheti idejét, tudását és ügyszeretét.

Dr. Frey Imre munkakörét a törvény széken dr. Boldog Lajos kir. törvényszéki uzsorabíró vette át.

Hány eszközzel dolgozik a repülőgép?

Ma már nem elég a repülőshez az irányító, magasságmérő és fordulatszámoló, mint azeknek a pilótáknak, akik a század elején utifrökként kezdtek repülni. Ma már nemcsak a motort, üzemenyagpótlást, ellenőrzik, hanem sok olyan műszer is szükséges, melyek a viharban való utazást és a ködben való leszállást is lehetővé teszik. A megfigyelés hármass: vonatkozik az územre, a repülőszerkezetre és magára a repülésre. Az územet ellenőrzi a fordulatszámoló és az a sok műszer, mely mellécsatlakozva a gép tulterhelését jelzi. Ellenőrzendők a légszavak, a kellő meleg, kenőanyagfelmelegedés, a vezetékben a légnomás. Az üzemenyag ellenőrzését felvilágító lámpák jelzik, melyek anyaghiány esetén gyulladnak ki. A repülést a vakrepülőeszközöktől eltekintve a sebességmérő, magasságmérő és mindazok a műszerek ellenőrzik, melyek egyben a gép pontos helyzetét is megadják. Legalább 21 műszer kell egy gépnek, mely szám a motorok számával növekszik, de amelyhez nem számítják a katonai berendezéseket. Ma már a műszerek számának leszállítására és azok egyszerűsítésére törekcsenek.

Ötszáz ágygal vasárnap nyitja meg kapuit a zombori hadikórház

Bácska fővárosának példát kell mutatnia az irgalmas emberszeretet terén — Társadalmi uton kell megszervezni a sebesültek gondozását

Talán kevesen figyeltek fel arra a kis hírre, amely az elmúlt napon jelent meg lapunkban. Ez a hirdetés személyzetet keres a most megnyitó hadikórház számára. Azt már eddig is tudtuk, hogy lázasan folynak az előkészületek s jelenleg ágyakat állítottak fel.

Kitűnés van arra is, hogy

gyasra tudják kibővíteni a kórházat.

A hirdetésre már is megindult a jelentkezés s munkatársunk a helyszínen tett látogatása alkalmából meggyőződött arról, hogy

nem csupán elhelyezkedési lehetőség az alkalmazásra való törekvés, hanem irgalmas emberszeretettel fakadó lelkiület.

A ZOMBORI VÖRÖSKERESZT-FIÓK MUNKÁJA

A helybeli hadikórház megszervezésében és felszerelésében dicséretes módon kivette részét a Vöröskereszt helybeli fiókja is. Egész készletét, 100 felszerelt ágyat igen sok értékű és ma alig beszerezhető fémneműt bocsájtott a kórház rendelkezésére. De talán még az anyagiak terén nyújtott önzetlen és áldozatos segítségénél is többet jelent az, hogy idejében gondoskodott megfelelő ápolószemélyzet kiképzéséről. Olvasóink még jól emlékeznek arra, hogy a Vöröskereszt fiókja csupán társadalmi uton megfelelő gárdát toborzott és két izben is tartott népes tanfolyamokat, amelyek vezetője Piller Istvánné vöröskeresztes testvér volt. A tanfolyamok sikeres elvégzését igazoló okleveleket szorongatják most kezükben azok, akik felvételre jelentkeztek a hadikórház társadalmi gazdasági irodájában.

Amit a hadikórház a társadalomtól vár

A helybeli vöröskeresztes fiók természetesen nem adhatott mindent. A kinevált látja el tehát a hadikórházat a többi szükséges felszerelésekkel. Ugyancsak a honvédelmi hatóságok gondoskodnak a személyzetről is. Azonban a hivatalos gondoskodás mellett még

tág tere nyílik a társadalom munkájának is.

Elsősorban az önkéntes ápolónők munkájára van szükség.

Azok a hölgyek, akik ápolónői tanfolyamot végeztek, eddig semmiféle honvédelmi munkában nem vettek részt, most kivételük részük a munkából.

Nem páváskodásról lesz itt szó, hanem véresen komoly munkáról. Nem fehérgömpényekben való pompázásról hanem igazi segítő munkáról. Reggel hattól este hatig és este hattól reggel hatig. Hetenkint egy délutáni kimenővel. Raporttal és felelősséggel.

Reméljük, hogy lesz bőven önkéntes vállalkozó és azok is, akik fizetésért vállalják a munkát, becsüle-

tesen és lelkiismeretesen fogják teljesíteni feladatukat.

Otthon, szeretettel a sebesülteknek!

Nagyon jól tudjuk, hogy a sebesülteket nem elég lefektetni a kórházi ágyra. Még az sem elég, ha jó meleg szobában van és bőséges ellátásban részesül. A sebesült, aki a harcsteren veszítette el egészségét, vagy testi épségét, szeretet vár. Meleg szívre van szüksége, hogy meg tudjon nyugodni a sors rendelésében.

A város közönségének tehát most alkalma megmutatni, hogy a Bácska fővárosában mindenki szívében él az irgalmas emberszeretet.

A sebesült segítségére, szeretetre szoruló embertestvér, akiért mindent meg kell tenni.

Az is lehet, hogy ellenséges sebesültek kerülnek majd a kórházba. Ezeket is éppen olyan gondval és szeretettel kell ápolnunk, mint a mieinket.

Tanuljunk a front katonáitól. Annyi felemelő példát hallottunk már úgy is arról, hogy a vad csaták kemény harcossai milyen érző szívűek tudnak lenni, amikor sebesült ellenféllel állanak szemben.

A társadalmi egyesületek számára tág lehetősége nyílik a tevékeny, eredményes munkának. A másutt működő hadikórházak példája mutatja, hogy az egyesületek, közületek mennyit tudnak tenni a hadikórházakért. Ismerünk olyan hadikórházat, ahol a hét minden napján soros volt a látogatásban valamilyen egyesület, közület, vagy valamelyik iskola egy-egy osztálya. Ezek a látogatások feledhetetlen pillanatokat szereznek a sebesülteknek. Nem csak ajándékokat hoztak ilyenkor, hanem szórakoztató műsorral is kedveskedtek. Még a népzemészek is jelentkeztek látogatásra s bizony a sebesültek talán ezt fogadták a legszívesebben.

A város társadalmának emberszeretetétől függ azután az is, hogy milyen fogadtatásra talál a vustállomáson egy-egy kórházvonat. Mert a sebesültek rögtön a megérkezésnél éreznie kell azt, hogy hazajött. S mi, a vendégszeretetéről ismert Bácska fővárosa nem engedhetjük, hogy az a vendégszeretet éppen nálunk valljon szegyént.

Száz szónak is egy a vége: a hadikórház a miénk. A mi kötelességünk, hogy a sebesültek meleg otthonra és nagyon sok szeretetre találjanak benne.

VALAKI JÖTT, VALAKI ELMENT

Ismerős csillagok kísérték Pesttől Szabadkáig a vonat ablakában. Mintha valahogy, tudat alatt emlékezett volna a tájra, melyen pedig még soha sem járt s amelyről annyit álmodott régi esztendőikben. Végtelen telefonpóznák rohanó egymásutánja, egy-egy állomás éjszakába villanó fehér házfala, elmosódó fasorok tompa sziluettje érzékeltették, hogy száz kilométerekre tünt már az a város, ahonnan elindult.

Lassan virradt, mire másik vonatra szállt. A nap cammogva mászott fel az égbe a láthatárról s az első világosságra könyvébe temetkezett az utas. Órák teltek el, egyszer csak odafordult szomszédjához. Kiváncsi, türelmetlen kérdéssel:

— Messze van még Zombor?
Hát nem volt messze már.

ODAFONT PESTEN azt mesélték,

hogy ez a táj tele van partizánokkal. Az újságíró már előre fente a fogát: micsoda nagyszerű riportokat ír majd rólok. Elmegy a hosszszakállu partizánvezér sátrába, interjú kér tőle. Már előre tudta a kérdéseket is, amiket föltesz neki:

— Igaz-e, hogy partizánok csak csupán kukoricásokban élnek?
— Igaz-e, hogy kizárólag italból és káromkodásból tartják fenn magukat?

— Mi az igazság abban, hogy Tito marsall mennyasszonya Zomborban tartózkodik? S ha ez igaz, nincs-e másik szíve hölgye is a marsallnak? Viszont, ha van másik is, tud-e erről az egyik?

Más ilyen kérdések is tömegével ostromolták riporteri szürke agysejtjeit. Kérdések, amelyeket Hughes gépek, gyorstávírók sugároztak volna

a válaszokkal egyetemben a világ minden tája felé. „Magyar újságíró szenzációs beszélgetése egy partizánvezérrel” bombolt volna a Rádió, sürgönyözött volna a Rádió és a Reuter; írta volna a Stockholms Tidningen és a Times. Nem is szólva a New York Heraldról, ha ugyan azt még nem tiltották be, amennyiben ez a szokás ott is divatos.

SAJNOS: PARTIZÁNT nem tűzhetett tollhegyre riportgyűteményében, egyszerűen azért, mert hat hét alatt egyetlen partizánt se látott. Pedig a végén már megelégedett volna egy olyan aprócskával is, mint az öklöm. Egy icike-picike partizán-csemetével, aki csuszival lövi ki az utcán a villanykörtéket, elsötétítés után.

Partizánok helyett viszont találkozott más egyéb témákkal, amelyekről ugyancsak érdemes volt írni.

Az MTI és Reuter így nem vette át riportjait, persze, de még se bánta meg, hogy megírta azokat.

Mert érdekes volt fölfedezni Zombort, az iskolavárost, megismerkedni azal a szellemmel, amelyet Fiala igazgató ur honosított meg a tanítóképzőben. Érdemes volt a helyszínen megállapítani, hogy a jómódu Bácskában se mindenkinek az a legközérdekűbb cselekedete, hogy önmagát közellátva 44 rend ruhát gyűjt a helyett, hogy egy kis magyar szellemiséget hirdetne a reá bizott nyájnak.

Öröm volt írni arról a szemléletéről, amely iskoláink nagyjából modern népi és nemzetiségi szolgálatával jellemzi s amely örökösnépből magyar igazságot szolgál, mint

MINDENPÉLE KISÚSTÓN FŐTT

pálinkát

legmagasabb napi áron előnyös feltételekkel leköti

Kerék György Gyümölcs-pálinka közvetítő irodája, Budapest

xi. Kanizsai utca 24. Telefon: 469.363

politikusok kénye-kedve szerint meghuzott határvonalak.

A TORTÉNETFORMÁLÓ ERŐK egyszerű, emberi komponenseit ismerhette meg az az ember, aki Zomborba jött. Legeslegfőbbképpen pedig megismerhette azt a „délvidéki szellemet”, amely irodalmi, népi, szövetkezeti kezdésével a legnehezebb évtizedekben is megtartója volt itt a magyarságnak s amely a háború hozzáánk legközelebbi, mert saját országunkban dúló szakaszában is fenn hirdeti, hogy elpusztíthatatlan a lélek ereje, kihajt a sirokból és új élet kalászázt érleli.

A nemzetek és nemzetiségek egymásrautaltságának, a közös munka megértés és művelődési verseny lehetőségének szelleme ez a délvidéki szellem s annak, aki messziről jött ide, hogy mindezt lássa, csak egy fájdalom van: miért nem juthatott ez a lelkiség, amely megtartotta, legfőbb erőnk volt két évtizeden át, miért nem juthatott uralomra vagy miért nem maradhatott uralmon az utóbbi három év alatt is?

Igy lesz nagy, általános érvényű magyar tanulság egy újságíró hat hetes kirándulásából nemcsak azért, hogy aki látta, tapasztalta, elmondhassa, megírhatta máshol is, hanem azért is, hogy észrevegyék azok ugyancsak, akiknek nem volt elég három hosszú év, hogy észrevegyék

AKI NEM IS OLYAN RÉG JÖTT, most halkan elbucszik. Mire ezek a sorok napvilágot látnak, talán már utban is van Pest felé, ahová a legnagyobb kötelesség hívja. Kötelesség, amely azt parancsolja, hogy toll helyett fegyverrel álljon őrt érdekek mellett, amelyek mindnyájunk érdekei.

Bucszik hát: köszöni Zombornak és a Délvidéknek a témákat és a tanulságokat, azt a csak titokban álmódított szent összhangot, amely az itt élő népek összefogásából új életet ígér.

Köszön mindenkinek mindent, a fogadtatást, a barátságot és őszinte befogadását egy ismeretlennek.

Valaki jött, valaki elment, nem történt semmi. Egy nagy riportutnak vége van; talán egyszer még — folytatása következik.

Magyar Csik József.

DÉLVIDÉK

POLITIKAI NAPILAP

Mindent lát
Mindent hall
Mindent megír

Ára 20 fillér

Minden trafikban kapható

HIREK

Ugyeltes győzelem: Városi igazgatóság és a népi igazgatóság

Elsőtűtítés ma 19.45-től reggel 6 óráig

Húst, petroléumot, paprikát és mosószappant kapunk

A közellátási hivatal értesíti a fogyasztó közönséget, hogy a kereskedők október havára a 4-es számú petroléum szelvényekre 0,4 liter petroléumot, a husjegyek 10/1-es száma szelvényekre 0,02 kg. paprikát, a 10/1-es számú szelvényekre 0,10 kg mosószappant szolgáltathatnak ki. A közellátási hivaltól nyert értesülésünk szerint a husiparosok a 10/a számú huszelvényekre 12 drg. húst szolgáltatnak ki.

MEGEMÉRT A HAZÁERT. Koromai György őrzető, zombori lakos harcolt kötelessége teljesítése közben 23 éves korában hősi halált halt. **ID. APATINI FEREBACH PÉTER HALÁLA.** Id. Apatini Ferbach Péter földbirtokost néhány nappal ezelőtt eszméletlenül állapotban szállították be a városi kórházba, ahol vesegyulladás állapotát állapították meg. A beteg már a legzordosabb orvosi kezelés és ápolás sem tudott segíteni. Szeptember 29-én, pénteken délután 12 órakor halt meg. Az elhunytat dr. apatini Ferbach Péter, Ujvidék th. város főispánja édesatyját gyászolja.

Kinevezték a faügyek kormánybiztosát. A m. kir. minisztérium Ács Ernőt, a Faforgalmi Központ elnökét a faügyek m. kir. kormánybiztosává kinevezték. (MTI)

BOSNYÁK ILONKA
és
SCHMIDT FÜLÖP
vasárnap délután 3 órakor tartják esküvőjüket a zombori róm. kat. Pébánia templomban.
Minden külön értesítés helyett.

Eljegyzés: Berkes Klára, áll. tanítónő és Pastyik Imre, áll. tanító jegyzek. (Minden külön értesítés helyett).

HÉTFŐN HAJNALBAN VISSZAJAJTJÁK AZ ÓRÁKAT. A kereskedelem és közlekedésügyi miniszter rendeletet adott ki, amelynek értelmében az 1944. április 3-án 2 órakor hatályba léptetett nyári időszámítás, 1944. október 2-án hajnali 3 órakor megszűnik és helyébe ismét a középeurópai időszámítás lép. Ehhez képest az említett időpontban október 2. napjának 2 órája lesz. A rendelet 1944. október 2-án lép hatályba.

Pirospaprika

kapható jegyre. Kereskedők, közellátási engedélyre bármilyen mennyiséget kaphatnak.

5zv. Rang Ferencné
Zombor, Gyapju. u. 12.

Vitézavátás Szabadkán. Szeghalmi (Seyer) Péter ujvidéki város' számtanósnak Bács-Bodrog vármegye vitézi székénél ünnepélyes külsőségek között, vitézi esküt tett.

Lopásra csábított a csantavéri korcsmárosné A tolvajt és a felbujtót is elítélték

Érdekes lopási ügyet tárgyalt Ricsyfalvi Mihály topolyai bírói bíróság. Szabó Mihály 43 éves csantavéri lakos állott vádlottként a bíróság előtt. Azzal vádolták, hogy Kucor Jánosné szül. Hatala Etel 41 éves csantavéri vendéglősné felbuztatására, munkaadójától Varga Mihálytól a villanytelep tulajdonosától titkát és szemet lopott és a vendéglősnék adta át, aki a villanytelep szomszédságában lakik.

A tárgyaláson Szabó beismerte tettét, s azzal védekezett, hogy Kucoré bízta fel. Az asszony tagadta. A vádlott azt állította, hogy ellenszolgáltatás nélkül adta át a lopott tüzelőt a korcsmárosnénak, még pedig éjszaka, a kerítésen keresztül. A bíróság Szabót lopás miatt, Kucoré pedig mint felbujtót egy-egy hónapi fogházbüntetésre és háromévi hivatalvesztésre ítélte. A felek feleltek.

Huszonöt esztendő az egészségügyi szolgálatában. Schranicz Ferenc az ujvidéki állami kórház főorvosa huszonöt esztendeje áll a kórház szolgálatában. Alkalmaztatásának negyedszázados jubileuma alkalmából számosan keresték fel jókívánságaikkal volt beteget és ismerőseit. A jubiláns „Ferenc bácsi” ezúton köszöni az üdvözléseket és kíván mindenkinek jó egészséget és áldásos békét.

Muramelléki csavargókat fogtak Ujvidéken. Az ujvidéki rendőrség közegeli gyanús alakot igazoltattak az utcán, majd bekísérték a kapitányságra. Itt megállapították, hogy az illető Végi János negyven éves állás és lakás nélküli egyén, aki Muravégen született. A csavargó előéletének megállapításáig az ujvidéki rendőrség vette őrizetbe.

Belügyminiszteri elismerés. A m. kir. belügyminiszter a közellátási szolgálatban kifejtett eredményes munkájukért Rapis Sándor városi díjnoknak és Perányi György altisztnak elismerését fejezte ki.

Modern vándorló mesterlegények. A németországi munkásutánpótlás teljesen új utakra lépett különösen a kézilpar terén. Például Osmarkban a tanoncokat 8 hetes műhelyszolgálat után osztják be a különféle u. n. mesterműhelyekbe. Mesterműhelyre a német munkásfront nyilváníthat egy üzemet. E műhelyekben a tanoncot bevezetik a kalkuláció és könyvelés területébe, mert hiszen valamikor ő is üzemet fog vezetni. Az új tanoncképzés fejeztette ezenkívül a vándorlást is. A tanoncnak nagyüzemekben is kell dolgoznia, hogy a szalagrendszert megismerje. 6-8 hetes vándorlás után tér vissza eredeti műhelyébe. A segítők szakmájuk legnagyobb üzemeit végiglátogatni, a vándorlás végén szaktanfolyamot hallgatni, a 8-13 hetes szaktanfolyam után két féléves mestertanfolyamot végezni kötelesek.

Orosz női rendőrök Szófiában. A „Vatan” szófiai távirata szerint az oroszok lassanként teljesen uralkodni kezdenek Szófián. A közlekedést irányító rendőrök helyét orosz női rendőrök foglalták el. A szovjet katonai rendőrség tagjai ellenőrzik Szófia utcáin a városi rendőrséget. Az utcákon mindenfelé nagy hangszórókkal felszerelt szovjet tehergépkocsik közlekednek. A hangszórók orosz dalokat és propagandaközleményeket közvetítenek.

1818,5 millió hektoliterre becsülik a világ búzatermését. Az Egyesült Államok földművelésügyi minisztériumának jelentése szerint a világ 1944. évi búzatermését 5 milliárd bushellre becsülik. Mivel egy úgynevezett birodalmi bushell 36,37 liternek felel meg, ez a mennyiség 1818,5 millió hektoliterrel egyenlő. 1940 óta nem volt a világon ehhez hasonló bő termés.

Alig van analfabéta Baranyában. Pécsről jelentik: A baranyamegyei Iskolánkülvüli Népművelő Bizottság az elmúlt évben 1421 előadást, 185 műsoros és 186 mesedélutánt, továbbá 15 hangversenyt rendezett. Az elmúlt évben mindössze két analfabétatanfolyamot tartottak 110 órán át. 116 hallgatóval. Több ilyen tanfolyam nem volt szükség, mert alig akad analfabéta a megyében. A Népművelő Bizottság előadásain és különféle tanfolyamain összesen 83.735 hallgató vett részt.

Egy kubai szenátor 30 pisztolypárbajt vív. Madridból jelenti a MTI: Santiago Rey, kubai szenátor — mint a spanyol távirati iroda Havanából jelenti — pisztolypárbajt vívott. Ez a párbaja volt az első abból a 30 párbajból álló sorozatból, amelyeket az országgyűlés ama tagjaival vív meg, akik azt vetették szemére, hogy visszaéléssel választotta meg magát. A Martinczi Farga képviselővel vívott első párbaja mindkét félre nézve sérülés nélkül ért véget.

Postatakarékpénztári betétkönyvek különleges átirása. Magyarország egyes területeinek polgári kiürítése folytán lakóhelyüket elhagyni kényszerült magánszemélyek részére a magyar királyi postatakarékpénztár — a m. kir. pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — lehetővé kívánja tenni, hogy a kiürített területek postahivatali és postagynökségei által kiállított postatakarékpénztári betétkönyvei követelésből rövid úton különleges visszafizetési igényelhesenek. A kedvezmény nyel élni kívánó betevők — személyazonosságuk szabályszerű igazolása után — postatakarékpénztári betétkönyveiket a jelenlegi lakóhelyükhöz legközelebb eső postahivatalnál erre a hivatalra átrathatják. Az átró postahivatal jogosult az átró betétkönyveket terhére első ízben rövid úton 1000 pengőig azonnali visszafizetést teljesíteni. A betétkönyvetelésre vonatkozólag a továbbiakban a postatakarékpénztár rendes szabályai érvényesek. (MOT)

Nyiltér

E rovatban közöltékért sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

Zomosi Antal zombori lakos eddig nálam mint utazó volt alkalmazásban. A legutóbbi elutazása után, még a felhívásomra sem jelentkezett. Ez a látott több kihágásáról érkezett jelentés a vevőtől. Ezek után hivatalosan felmondok Pomoz Antal utazónak, zombori lakosnak és a mai naptól kezdve semmilyen kötelességet, illetve felelősséget nem vállalok felelősséget.

Zombor, 1944. szeptember 30.

»OVAL»

Évegésziszó és tükörkészítő üzem
Cégt. Pápis Mihály
Zombor, Horváth Mihály tér 5.

A Délvidék táborigóstája

Szellár Vince honvéd (tp. fl. 458) úzeni Zomborba feleségének, kislányaiknak, kislányának, Apusnak és Anyusnak, továbbá valamennyi rokonának és ismerősének, hogy ne aggódjanak miatt, jól érzi magát. Sok-sok csókot küld. Ugyanannyi levelet vár. Kéri, küldjenek csomagot is.

Pesti Károly őrzető (5/3 Iteg Kótor) szüleit és testvéreit, rajtuk kívül Bácsgyulafalván, Szilágyin és Csoplyán lakó rokonait és ismerőseit közönlit szeretettel. Sok-sok lapot vár mindenkintől.

Babarczy István honvéd (tp. B 339) üdvözlését küldi szüleinek, rokonainak, ismerősének és tiszoltó barátainak. Kéri, írjanak sűrűbben tábor postaszámára.

Torda Pál honvéd (tp. K. 405) feleségének, gyermekeinek, szüleinek szeretetteljes csókjait, volt kórházi orvosainak üdvözlését küldi. Sok levelet vár.

Dosztán József őrzető (Z. 698) szüleit és hozzátartozóit közönlit szíves melegséggel. Jól érzi magát szüleit számtalanszor csókolja.

Forró Imre eü. őrzető (F. 912) szüleit, öccsét, sógorját és rokonait kezesi fel köszönlit soraival. Jól érzi magát, amit kíván az itthoniaknak és ismerősének és barátainak üdvözlését küldi.

Kerepes Ferenc eü. honvéd (F. 912) aki odahaza Kishegyesen fodrászmeister volt, feleségének, szüleinek és testvéreinek küldi szerető csókjait. Sok szeretettel gondol üzletének vendégeire, ismerősre és jóbarátaira. Semmi baja nincs, több levelet vár.

Ispán László eü. honvéd (F. 912) Moholra küld üzenetet feleségének családjának és szüleinek. Mindnyájukat sokszor csókolja és üzeni, hogy jól érzi magát. Ismerőseit szeretettel köszönlit.

A DÉLVIDÉK ÜZENI Babarczy István honvédnek a B. 339 postaszámára: 1. Táborigóstájának szövege, mire ideért, majdnem teljesen elmosódott. A jövőben lehetőleg tintával, vagy megmedvesített lapra, inkeruzával írjon. — 2. A Délvidékben közölt táboriposta közlemények nem kerülnek pénzbe. Öröm nekünk, hogy hírt kaphatunk a frontról s a híreket továbbadhatjuk aggódo hozzátartozóinknak.

Megerkeztek az orosz filmek Helsinki. Stockholmból jelentik: A szovjet propaganda már megmutatkozik Finnországban. A finn lapok tele vannak hirdetésekkel, amelyek szovjet filmeket ajánlanak. Egyelőre főként oktató filmekről van szó.

Huszonöt előállítás Budapesti kávéháziból és mulatóiból. Budapestről jelentik: A főkapitányság detektívjei szleskőri razzitát tartottak csütörtök délután és este a főváros espresszóiban, kávéházaiban és mulatóiban. A razzitát az tette szükségessé, hogy a kávéházzá átalakított mulatókat ellepték a foglalkozás nélküli, ketes egzisztenciájú nők és foglalkozás nélküli lovagjait kíséretében óriási összegeket költöttek, pezsgőztek és mulatoztak. A razzia során a dunaparti szótkozóhelyekről és a nagymezőutcai mulatókból 27 egyént állították elő. Aki igazolni tudta magát, az elengedték, az ingyenlőket pedig toloncházba vitték internálási javasattal.

Szerkesztői üzenet

Özv. T. J.-né érdeklődésére közöljük, hogy a zsidóvagyongonokkal összefüggő ügyek kormánybiztosának, dr. Turvölgyi Kornélnek hivatali címe: Budapest, V., Szalay u. 10, Pénzügy igazgatóság.

SPORT

Topolyai sport hírek. A topolyai sporttársadalom nagy örömmel fogadta a Topolyai SS vasárnapi, Kulám aratott 3:1 (0:1) arányú győzelmének híreit. Biznak abban, hogy a csapat továbbra is a K. B. Délvidéki csoportjában a vezetők között lesz és döntő szava lesz a bajnokságban. — Vasárnap a Pincédi SC-nek kellett volna Topolyán I. osztályú bajnoki mérkőzési játszania a TSE I. b. csapatával. A mérkőzésen azonban a pincédi csapat nem jelent meg és így az elmaradt. A TSE a bajnoki szabályok alapján magának követeli a pontozást és kárbitést is kér. — A Topolyai SE vasárnap délután az Újverbászi CSE szimpatikus csapatát látja vendégül K. B. mérkőzésre. A mérkőzés hatalmas érdeklődés előzi meg, mert a TSE győzelme esetén a topolyai csapat a bajnoki táblázat élére kerülhet. A nagyfutósági mérkőzésre a TSE így áll fel: Otterbein, Kerekes, Vojnics, Kókai, Fenyvesi I., Pastylk, Balázs I., Fenyvesi II., Szatmár, Rind, Csizovszki. — A Topolyai SE vezetősége úgy határozott, hogy az I. b. csapattal, amely az újvidéki alosztály nyugati I. osztályú bajnokságában szerepel, végigjátssza a bajnokságot, dacára az uzsázi és egyéb nehézségeknek. Az I. osztályú bajnokság megindulása óta, még egyetlen csapat sem utazott el Topolyára a kisorsolt mérkőzés lejátszására, a TSE viszont elutazott vidéki mérkőzéseinek lebonyolítására. Ezideig a Kiszácsi TÁTRA-nak, a Petrőci SE-nek és a Pincédi SC-nek kellett volna Topolyán játszania, de ezek sem utazott Topolyára és így a mérkőzések elmaradtak. A mérkőzések elmaradásával a TSE tetemes anyagi károsodás is érte, ennek dacára az egyesület I. osztályú csapata vasárnap utazik Ószivácra, hogy az ottani Sport Clubbal játssza esedékes bajnoki mérkőzését. — Az országos egyesületi határozatot hozott, amely szerint a Topolyai SE pályáján az öltözők felépítését a jövőben nem tartózkodhatnak kivéve egy szerkesztői rendezőt és a szövetségi titkárt.

Szabó, az UAC kapusa sebesülten Budapesten tartózkodik. Szabó László az Újvidéki AC kapusa, aki a labdarúgó mérközéseken frontszolgálat miatt nem szerepelhetett, sebesülten visszaérkezett az arcvonalról. A kitűnő képességű fiatal játékos már fel is gyógyult. Jelenleg Budapesten tartózkodik és játssza szeretne. Ha az UAC nem kapcsolódik be a hadibajnokságba, Szabó valamely budapesti egyesület színeiben fog szerepelni természetesen a rendes helyre visszaállítás után lemet az Újvidéki AC játékos lesz.

Hadihajnokság vasárnapi mérkőzése. A Nemzeti Bajnokság helyett bevezetett Hadi bajnokság vasárnapi mérkőzése a következők: Gamma—Ferencváros, Nemzeti Vasas—Újpest, Kispest—Szentlőrinci A. C., Ganz—Elektromos, Z. Danuvia—MÁVAG Caepel—BSZKRT.

JEGYRENDSZERREL BIZTOSITJAK A SÓELLÁTÁST ÚJVIDÉKEN

Az újvidéki Városi Közellátási Intézet felszólítja a fogyasztóközönséget, hogy a sóellátás biztosítása érdekében mindenképp ellismervény ellenében adja át kenyérlégyének D szelvényét a kiskereskedőknek, akiknél vásárolni szokott. A kiskereskedők kötelesek a beszedett D szelvényeket október 3-áig a Közellátási Hivatalnak átadni, hogy a mezőgazdasági szállításban résztvevőknek

Adakozz a Vörös Kereszt Céljaira!

Vasárnap és hétfőn mindenkinek módot nyújtanak arra, hogy anyagi viszonyaihoz és tehetségéhez mérten adakozzon a Vöröskereszt céljaira. Békés időkben, vagy akkor, amikor a háborús vihar még nem érte el határainkat, talán némi ékesség is kellett ahhoz, hogy adakozásra buzduljunk. Bár az irgalmas szeretet parancsa éppen annyira kötelezett akkor is mint most. Ma, sajnos, minden szónál és buzdításnál többet mond a küszöbünkön, sőt helyenként már azon is áteső háború. Vasárnap és hétfőn legyen elég annyi, hogy az urnánál, a perselyeken, vagy a gyűjtő leventék levein meglátjuk az irgalmas emberszeretet jeleit. A Vöröskeresztet. Legyen

elég ahhoz, hogy a lehető legmesszebb menően teljesítsük kötelességünket. Tízszerezten, sőt százszorozatosan az elmúlt évekhez viszonyítva. Vannak még sokan olyanok, akiket az idők módfelett kegyeltek és bőségesen elárasztottak anyagi javakkal, viszont ők még alig áldoztak valamit a közért. Várjuk most, hogy ezek használják ki az alkalmat.

Adakozz tehát a Vöröskereszt céljaira! Adakozz tízszerezten és százszorozatosan. Még akkor is kevesebbet adtál, mint a sebesült, aki életét tette kockára. De lelkiismereted valamennyire megnyugtattad. S ma csak ilyen nyugodt lelkiismerettel lehet élni a nagy magyar közösségben.

KALÁKA

Mostanában, különösen a háború óta, sőt a háborúval kapcsolatban gyakran találkozunk ezzel a szóval: kaláka. A köztudatba körülbérelt úgy került be, hogy Észak-Erdély felszabadulása után néhány fővárosi riportert lement Erdélybe, hogy lapját néhány színes riporttal megépítse. Természetes, hogy aki Erdélyben jár, az a székelyeket is felkeresi, sőt elsősorban keresi fel, viszont a székelyek között a kaláka szóval feltétlenül találkozni kell, különösen, ha olyan embertől kér információt, aki néprajzilag is jól ismeri a székelyeket.

A színes riportok révén azután a kaláka szó úgy tűnik ma fel, mintha

ez a szó és szokás a székelyek között született volna, s azt az ország más részében nem is ismernek.

A háború hozta magával, hogy a leventéik neki álltak egy-egy hadbavonult buzatáblájának s közös akarrattal leartatták. Az Ilyesmiről természetesen az újságok megszoktak emlékezni a szép példaadás kedvéért is. Gyakran úgy tűntek fel a dolgok, mint a székely kaláka hatását, amely a felszabadulás óta elterjedt az egész anyaországban. Ma már ott tartunk, hogy a székely és a kaláka szó elválaszthatatlanul összetartozik, amiben azonban némi kétség van.

Mit jelent a kaláka

Ha a kaláka szó jelentőségét keressük, nyomban rájövünk, hogy az sem egy országos, sem egyetlen nemzet nem sajátíthatja ki magának, mert az mindenütt megvan, ahol csak emberek élnek a földön.

A kaláka ugyanis azt jelenti, hogy az emberek összeállnak és szíveségből elvégzik egy másik embertársuk munkáját, például, ha házat épít, beteg vagy bevonult katonai szolgálatra. Ha ez a kaláka-munka akkor ezt a világot minden

sarkában meg lehet találni. Vajon az ősember hogyan építette fel a kunyhóit, amikor még se ácsmester, se vállalkozó nem volt? Az afrikai vagy kelet-indiai szigetek felvadásai szintén kalákába állnak össze és úgy indulnak ember vadászatra. Általában, amikor egyik ember ingyen, szíveségből segít a másikat, az mind kaláka-munka.

„Székely” kaláka

Igaz viszont, hogy a székelyek, mint jórészt hegyvidéki emberek, nagyon rá vannak utalva a kalákára, az összehozásra. Ugyanis nagyrészt házakban laknak. A fát nem kell venni, csak ki kell dönteni, vagy a saját, vagy a társulati erdőből. Aztán ki kell faragni a gerendákat és össze kell állítani a háza. A fák kidöntése és lecsusztatása stb. mind nagy munka, egy szegény székely el se tudná végezni pénzért. De segít a kaláka. Összeállnak a rokonok, jóemberek és — segítenek. Ha nem játszana közbe a jószívűség, ott van a parancsoló kötelesség. Ugyanis mindenki háza így épült fel, tehát egyik ember tartozik a másiknak. Igaz, viszont, hogy nincsen szó tartozásról, hanem szíveségből, emberszeretettel, ami hosszú időközön keresztül kifejlődött a székelyeknél azért is, mert a sorozatos szenvedés, elnyomatás, meg az élet nehézsége, az időjárás mostohasága erősen összekovácsolta a székelyeket.

Ha azonban véglegmegyünk a magyar lakta vidékeken, a kalákával máshol is és mindenhol találkozunk. A házépítés mindenütt nehéz költséges munka, abban segíteni mindenhol kötelességnek tartja a falusi lakosság. A vályogot mindenhol a falu végén vetik, azt kölcsönös segítséggel hordják be az udvarra a falusi lakosok. Nincs lótarló gazda a falun, aki kivonná magát ez alól a segítség alól. Vasárnap estére a vesernye után olyan sürgős-forgás van a faluban, hogy egyenesen felemelő látvány. Egy gazda építkezni akar, tehát munkában áll az egész falu. Ez is kaláka. A kutagást se lehet felállítani: kölcsönös segítség nélkül, hiszen falun arra sincs vállalkozó. De nem kaláka-munka-e a dísznőlés is sok más apróbb falusi eseménnyel.

Fonóka a falun

A falusi asszonyok egyik legfontosabb háztartási munkája a szövés-fonás, amely nyártól-nyárig minden szabadidejét lefoglalja a falusi gazdaságnak. Sietni kell vele, nyárára szőlőben kell lennie a vászonnak, mert jön az új kender nyívése. Természetesen a falusi nép is szeret szórakozni, erre pedig a fonóban ad legtöbb lehetőséget — telen. Összeülnek egy háznál nőta, mesé, tréfálgatás mellett szaporán meg a munka.

Megesik azonban, hogy beteg a gazdaságnak, vagy gyermekágyát fekszik. Kire marad a sok fonni való szövés? Egész bizonyosan nem marad fonatlan. Itt újra a kalákára akadunk. A falusi asszonyok, lányok felkeresik a beteg gazdaságnak házat csoportokban és megfonják a fonóval. Sok kéz hamar kész! — mondja a közmondás. Két-három kaláka-fonó el is végzi a munkát.

Amint látjuk, nem székely találmány a kaláka és nem is új, csak a fővárosi riporterek fedezték fel újonnan. Megvan ez már, amióta az emberek társas életet élnek, mert a társadalmi életet az jellemzi, hogy abban az, egyedek nem élhetnek önálló, elzárkózott életet, ha boldogulni akarnak. Mindenesetre van benne egy komoly tanulság: az, hogy életünk szebb is, könnyebb is, ha benne a felebaráti szeretet, az egymás támogatásának érzése érvényesül és minél magasabb fokra kifejlődik.

KÖZGAZDASÁG

A munkamegsegítés elsősorban a hadbavonultak hozzátartozóit illeti

Mint ismeretes a kormány a közel-múltban rendeletet adott ki, amelynek értelmében haladéktalanul meg kellett kezdeni az ugynevezett kölcsönös munkamegsegítést. E rendelet kiadását az erre szükségessé, hogy elérkezett az őszi terménybetakarítások és munkálatok ideje, amikor minden igyekezettel arra kell törekedni, minden termény minél előbb bekerüljön a földekről és a falumunkálatokat is ilvégezzék.

Ugyanis a hadviselés szempontjából is igen fontos, hogy a betakarítási munkálatok idejében befejeződjének és sem mi se vesszék kárba. Tekintettel azonban arra, hogy a mindentit mutatkozó munkaerőhiány miatt előre láthatóan nem adódik mód nagyobb számú mezőgazdasági munkások idegenből történő kirendelésére, a rendelet szerint arra kell törekedni, hogy minden munkaerőt elsősorban a helyszínről léhessen igénybe venni, vagyis az egyes községekben és városokban megmaradt munkaerő teljes mértékben kihasználható legyen. Ez azonban csak a kölcsönös munkamegsegítés rendszerének alkalmazásával érhető el.

A cél megvalósítása érdekében a földművelésügyi miniszter elrendelte, hogy minden községben és városban számba kell venni a rendelkezésre álló emberi, állati és gépi munkaerőt. Ezek felhasználását úgy kell irányítani, hogy azzal a mutatkozó munkák elvégzése megtörténhessenek. A szervezés érdekében minden községben háromtagú bizottságot kellett alakítani, amely

biztosítja az őszi munkák elvégzését.

A munka folytonosságát elsősorban azokban a mezőgazdasági üzemekben kell biztosítani, ahol az emberi és az állati munkaerőt a legnagyobb mértékben vették igénybe. Azonban mindent megelőző a hadbavonultak hozzátartozóinak és a hadirokkantak megsegítése. A megszervezésnél általában az az irányadó, hogy a kisüzemek megsegítése pedig hozzájuk hasonló üzemek bevonásával történjék, továbbá, hogy a kölcsönös megsegítéssel valamely üzemnek kézi- és fogatereje csak akkor vehető igénybe, ha saját üzemében az időhöz kötött és termelés szempontjából elsőrendű munkákat már elvégezte.

A gépi berendezések is igénybevehetők, amennyiben ezek a kisüzemben is gazdaságosan használhatók. Ilyen esetben megfelelő üzemanyagról gondoskodni kell.

Leglényegesebb a rendeletben, hogy a saját munkájának elvégzésén felül mindenki köteles mások munkájának elvégzésében is segítséget nyújtani. Továbbá mindenki kötelezhető saját gépének, munkaeszközének, igáerejének, gépi- és fogatos járműveinek másokká történő közös felhasználására.

Aki vonakodik a kölcsönös munkamegsegítés céljait a rendelet előírásának megfelelő módon teljesíteni, örvényes eszközökkel kényszeríthető a rendelet betartására. Sőt súlyosabb esetekben internálási eljárás is indíthat az illetők ellen.

Harminchatmillió pengő értékű textiláru kerül forgalomba

A textilnagykereskedelemben már hónapok óta ugyszólván nem volt forgalom áruhiány miatt, mert az áru nagyrészt különféle akciókra: mezőgazdasági textilakcióra és munkástextil akcióra fordították. Ez a körülmény természetesen súlyosan érintette a textilkereskedelmet és a textilközpont a panaszokra elhatározta, hogy 36 millió pengő értékű árut szabadít fel a

pontrendszer keretében. A szétosztási tervet elkészült és a napokban közlik a kereskedőkkel, hogy az egyes áruk közül — a pontrendszernek megfelelően — milyen mennyiséget kaphatnak. A kereskedelem kívánatosnak tartaná, hogy főképpen az őszi és téli időnyben szükséges melegebb anyagok kerüljenek forgalomba.

A zsidók üzleti áru- és anyagkészletei felhasználásának szabályozása

A hivatalos lap mai száma közli a minisztérium ma életbe léptetett rendeletét, amely a zsidók üzleti (üzemi) áru- és anyagkészleteinek, valamint egyes más vagyontárgyainak a felhasználását szabályozza. A rendelet szerint a zsidók zár alá vett és vállalati vezető által nem folytatott üzleteihez (üzemeihez), továbbá a működésben nem tartott ipari üzemekhez tartozó áru- és anyagkészleteket, berendezési és felszerelési tárgyakat, végül általában az általuk elhagyott vagy öröklött és rendelkezésük alól kikerült egyéb vagyontárgyakat az illetékes miniszter által megállapított irányelvek szerint kell értékesíteni vagy más módon hasznosítani. A befolyt ellenértéket a volt tulajdonos vagy más jogosult javára letétként kell kezelni.

Az olyan közkereseti, betéti és korlátolt felelősségű társaság zár alá vett üzletét (üzemét), amelyek legalább egy tagja nemzsidó, a nemzsidó társasági tag kérelmére vállalati vezető ki-

rendelésével újból meg kell nyitni. Vállalati vezetőül lehetőleg a társaság valamelyik nemzsidó tagját kell kirendelni.

A zsidóknak működésükben nem tartott ipari üzemekben akár értelmiségi, akár más munkakörben foglalkoztatott alkalmazottak szolgálati viszonyát — amennyiben felmondás következtében vagy egyébként előbb meg nem szűnt — 1944. július 31-vel megszűnnek kell tekinteni és augusztus első napjától számított törvényes felmondási időre eső járandóságának, valamint a törvényes végkielégítésnek megfelelő összeget kell kifizetni. Ez a rendelkezés nem érinti az alkalmazottak esetleges nyugdíjigényét. A felmondási időnek megfelelő idő alatt az áru- és anyagkészlet, valamint a berendezési és felszerelési tárgyak értékesítésére kirendelt bizottság (hatóság) kívánságára az alkalmazott köteles a feltározásnál közreműködni és a szükséges felvilágosításokat megadni. Ha az alkalmos

mazott ennek a kötelezettségének el- get nem tesz, a felmondás időre járó javadalmazásra vonatkozó jogát elveszti.

A zsidóknak működésben nem tartott ipari üzemei céljára szolgáló he-

lyiség (telep) bérletére fennálló szerződést a bérbeadó nem szüntethet meg; az illetékes pénzügyigazgatóság azonban harmincnapi felmondással bérleti viszonyt bármikor megszüntetheti.

Rövidesen megkezdik a kamenicai sziget fájának kitermelését

Ujvidék város vezetősége a hentesek és pékek részére biztosította a szükséges famennyiséget

A Reggeli Ujság hasábjain több ízben foglalkoztunk a kamenicai sziget fájának kitermelésével. Megirtuk, hogy Kamenica már júniusban hozzájárult 1.700 öl fa kitermeléséhez, de az illetékes hatóságoktól még mindig nem érkezett meg a jóváhagyás, hogy Ujvidék városa részére ezt a fát kitermeljék és így legalább a legcsekélyebb tűzelőfát biztosítsák a város szegényebb és lakossága részére.

Illetékes helyről tegnap közölték a Reggeli Ujsággal, hogy a szegedi erdőgazgatóság és a földművelési minisztérium jóváhagyták a fa kitermelését, illetve az Ujvidék és Kamenica között létrejött megegyezést és így

rövidesen megkezdik a fa kitermelését.

Amikor megnyugvással fogadjuk a hírt, hogy három hónappal az Ujvidék és Kamenica közötti megegyezés után végre illetékes hatóságaink is elintézték az aktát, ugyanakkor rá kell mutatnunk arra, hogy a kamenicai sziget fája csak elenyésző részét biztosítja Ujvidék tűzelőanyag szükségletének. Gondoskodni kell tehát további fáról is. Ma ebben a szűkös világban minden más szempontot félre kell tenni és csak a nagyközönség érdekeit megelégedtetni kell szemmel tartani. Ezért feltétlenül szükséges lenne az utcák fasorait megnövelni és ezt a fát is a közönség rendelkezésére juttatni.

Néhány száz úrköbméter fát így is lehetne szerezni.

A kivágott fák helyébe azonnal újakat kell ültetni és így tíz év múlva már ismét szép hatalmas fák szegélyeznék az ujvidéki utakat. Sőt az ujvidéki parkokban lévő fákat, amelyek egy is legnagyobb részben puhafa, szintén ki kellene vágatni és

a fakereskedők útján a közönséghez eljuttatni.

A hentesek és pékek fája

A város lakosságának ellátása szempontjából igen fontos, hogy a hentesek és pékek megfelelő mennyiségű fához jussanak. A város vezetőségének

sikerült az erre a célra szükséges fát beszereznie

és így a kenyérelállítás terén nem lesz zökkenő Ujvidéken. Hasonlóképpen a hentesek is megkapják a szükséges fát és így e tekintetben a város vezetősége mindent megtett a szükséglet biztosítása érdekében.

A burgonya termelői ára. Az ártörvénybiztos a hivatalos lap csütörtöki számában megjelent rendeletével hatálybaléptette az egyes mezőgazdasági termények 1944-45. gazdasági évre érvényes árának megállapításáról szóló rendeletnek azokat az előírásait, amelyek a Burgonyaforgalmi Központ ügykörébe tartozó termények árát szabályozzák. Így az étkezési minőségre válogatott burgonya termelői ára mázsánként budapesti paritásában a következő: nyári rózsza burgonya 26, Gűbaba 26, őszi rózsza 25, Ella és sárka burgonya 22, Wohlmann 29,50, Krüger 19,50 P. Az ipari célra szolgáló válogatatlan burgonya őszi termelői ára mázsánként budapesti paritásában a következő: Ella burgonya 19,50, Wohlmann 19 és Krüger-burgonya 18 pengő. A továbbiakban az életbe léptetett rendelet szabályozza a burgonya nagy- és kiskereskedői árának kiszámítását. Végül hatályon kívül helyezi a csütörtöki megjelent rendelet a 703.100-1944 K. M. számú rendeletet, amely az 1944. évi termelői burgonya legmagasabb termelői, nagykereskedői és fogyasztói árát szabályozza.

Az ujvidékiek reggel induló és este érkező vonatot kérnek Ujvidék és Szabadka között

Évtizedek óta közlekedett az ugynevezett csinkés Ujvidék és Szabadka között. Ujvidékről a hajnali órákban indult Szabadkára és onnan késő délután indult vissza, úgy, hogy este beérkezett Ujvidékre. A vasutak korlátozása idején is megmaradt ez a vonat, amely Szabadkától kezdve gyorsvonatként közlekedett. Visszafelé Szabadkáról Ujvidékig azonban nem járt.

Most Ujverbász és Szabadka között közlekedik egy ilyen helyi érdekű vonat, amely Ujverbásról reggel indul és oda este érkezik vissza. Az Ujverbász és Ujvidék között lévő községek, de maga Ujvidék közönsége is erősen nélkülöz egy ilyen vonatot, amely

reggel indul Ujvidékről Szabadkára és onnan este ér vissza. Ezért Ujvidék és a környékbeli községek utazóközönségének egyöntetű óhaja, hogy ha csak lehetséges hoz-

szabítsa meg a MÁV az Ujverbász — Szabadka között közlekedő vonati járatát Ujvidékig, még pedig úgy, hogy Ujvidékről lehetőleg reggel öt óra után induljon és este kilenc óra előtt érjen vissza. Így mindenki igénybe vehetné a vonatot, anélkül, hogy az éjjeli tilalmi idő alatt az utcán közlekedjen. Különösen a Zomborba utazók, valamint az Ujverbász és Zombor közötti községekbe utazók szempontjából lenne nagyon fontos ennek az Ujvidékről reggel induló vonathoz a menetrendbe történő beiktatása, mert így nagyobb nehézségek és különösebb engedély beszerzése nélkül lehetne

Ujvidékről Zomborba utazni.

Reméljük, hogy a MÁV igazgatósága a mai rendkívül nehéz és súlyos viszonyok között is módját élti, hogy Ujvidék és környéke közönségének ezt a jogos kérését teljesítse.

4. OLDAL

A DELVIDÉK RÁDIOJA

6.25: Ebresztő. Torna. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 9.30: Muzsikáló mult.
 10: Könyvi órák.
 10.10: Floront Schmitt: Salome tragédiája (zenekart vezényli, a szerző).
 10.40: Filmdalok.
 11.10: Gécy Barnabás zenekartának műsorából.
 11.40: Szülők iskolája. Réhelyi Oszkár beszél az érzékeny gyermekről.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: Művészlemezek.
 12.40: Hírek.
 12.50: Folyamterők fúvószerekeik. Vezényel ifj. Fricsey Richard.
 1.25: Időjelzés.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Hlaaszny Béla együttese.
 2.30: Hírek.
 2.45: Mindenből mindenkinek. Közreműködik Laczó István, Laczkovich János dr., Laurisain Lajos, Országh Tivadár, Oszkóth Júlia, Rösler Endre, a Légierők zenekara Dorozsai Károly vezénylésével, a Rádiózenekar Friedl Frigyes és Vincze Ottó vezénylésével és Pentis Jenő cigányzenekara.
 4: Száz évvel vissza az idő keretén. Séta az első pesti Tárlaton. A közvetítést vezeti Budimészky Sándor.
 4.10: Weber: Euryanthe — nyílány (zenekar).
 4.20: Hangképek innen-onnan.
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Német hallgatóinknak.
 5.25: Mátócsy Margit és László Imre magyar nótákat énekel, kíséri Horváth Jancsi cigányzenekara.
 6: Oszai szelők muzsikája. Klamarik Lóránt verselt elmondja Gostonyi Márta. Közreműködik Kéthy Anna, Szabó Miklós és a Holéczy-együttes. A Rádiózenekart vezényli Bertha István. Rendező Böhm László.
 7: Kültügyi tájékoztató.
 7.10: Vándorfelhők szállnak a nagy égen. Magyar költők a felhőkről. Felhők a magyar notában. Összeállította Kondó Timár Jenő. Közreműködik Timár József, Simonffy

Margit, Lillasy György, Oláh Kálmán cigányzenekara.
 8: Hírek.
 8.20: Száll az ének szárnyán. I. rész: Herbert Ernst-Groh énekel. II. rész: Adám Jenő népdalaitól. Lement a nap a maga járásán. Nád a háram teteje. Csillagok, csillagok. Erdő nincsen zöld ág nélkül. Ez a kis lány akkor sir. Maroszeleki kerek endő — III. rész: Kodály: Tíz dal az „Énekszó”-ból (Rösler Endre). — IV. rész: Operatirrelezetek. Zeller: A madarász — kettős. Huszka: Mária főhadnagy — én máttól kezdve. Lehár: Cärevis — kettős.
 9.20: Mesterművek — mesterekkel. Beethoven: Leonóra, nyílány. Debussy: Egy faun delutánja, előjáték. Ravel: Keringő.
 10: Hírek.
 10.10: Hírek német nyelven.
 10.20: Ki mit szeretet? Utána: Hírek.

1.45: Időjelzés, hírek.
 2: Hanglemezek.
 3: A földművelésügyi minisztérium rádióelőadásorozata. a) Baranyovits Ferenc: Védkezés a mezei pocok ellen; b) dr. Gesztelyi Iászló: Tehenek fertőző tőgybetegségei.
 3.45: Mesebeszéd. Közvetítés a Vignszínházról. Zenes vígjáték két részben. Szövegét Bókay János ötlete után írta Somogyi Gyula. Zenéjét Bártai-Betegh Béla verseire szerzte Eiseemann Mihály. Rendező Dolly Ferenc.
 Az I. felv. után: Hírek.
 6.15: Beethoven: G-dur zongora-hangversenye. Előadja Ditrói-Csibý József és Végh Sándor.
 6.40: Oszai szerenád. Idill. Irta Molnár Káta. Rendező Csanády György.
 7.05: Hangképek a vasárnapi sportjáról. Beszél: Legényei József dr. és Pluhár István.
 7.25: Toki Horváth Gyula cigányzenekara muzsikál.
 8: Hírek, lövészversenyek.
 8.20: Magyar zeneszerzők féltőrája. Filmdalok. Fényes Szabolcs: Nyílány a „28”-as című filmből. Sándor Jenő: Kerek fejkő — Magyarak száj hazája. Friés Károly: Szíamimacska — Divatrevü. Vincze Ottó: Futótűz — Déryné dala. Pál-más Olivár: Kettesben — részletek. Vincze Ottó: Futótűz — ária.
 8.50: Az igazi. Ambrus Zoltán előbeszélése.
 9.10: Róosz Emil szalonzenekara.
 10: Hírek.
 10.10: Hírek német nyelven.
 10.20: Alfred Cortis Chopin-műveket játszik.
 11: Szórakoztatás.
 11.45: Hírek.

1.45: A honvédelmi minisztérium légvédelmi csoport-főnökségének közleménye.
 6: Tabányi Mihály együttese.
 6.20: A per. Öbbé-jelenet. Irta Nyírő József. Rendező Hosszu Zoltán. Beszélők: Simó László, székely gazdember: Bihary József; Az eszszony. Kelecske: Dajbukát Ildona; Vitos Pál dr., ügyvéd: Forgách Antal dr.; Kacsaszony: Kibélt Klára.
 6.35: A Rádió operettinpadán. Részletek Suppé: Boccaccio című operettjéből. A mesét Vaszary Piri mondja el.
 8: Hírek.
 8.20: Beethoven: G-dur zongoraverseny (előadja Szegedi Ernő és az Operaház zenekara Sergio Falloni vezénylésével).
 9: Egy emberöltő magyar irásai. Erőss Jenő előadása Ambrus Zoltánról.
 9.20: Weidinger Ede szalonzenekara. Loconci Lajos: Idill a Balatonon. Utána: A Rádiózenekar műsorából. Közben
 Szerenád. Buffó: Tempó.
 12.40: Hírek.
 1.25: Időjelzés.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Székesfehérvári Tűoltószolgálat. Vezényel Eördögh János.
 2.30: Hírek.
 2.45: Egy óra könnyű zene.
 3.45: Kukoricafesztéka. Hajós Elemér előadása.
 4.10: Mária Terézia 1. honvéd gyalogezred zenekara. Vezényel Várhalmi Oszkár. Suppé: Palkos diákok, nyílány. Leopold: Nászkerin-gó. Réselelek a Sárga csikó című népsziműből. (Összeállította Szőlősi Ferenc).
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Magyar hárfá, magyar lant; Gyulai Pál. Közreműködik Szász Károly és Reményi Sándor, ének. Lanton kísért ifj. Babrik János.
 5.15: Maavár nóták.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Séta Operettországban.
 8.30: Magyar zeneszerzők Műsorja. Közreműködik Perényi Gabriella, ének és Szerdahelyi László, hegedű Zongorán kísért Veress Nándor.
 10: Hírek.
 10.10: Délelőtti muzsika.
 11.40: Szület Gősejében. P. Takács Ince előadása.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: A Rádiózenekar műsorából. Közben
 12.40: Hírek.
 1.25: Időjelzés.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Szalonmötös.
 2.30: Hírek.
 2.45: Rendőrzenekek, vezényel Bánszalai Miklós.
 3.45: Gyermekdelutám. Erdőkirály lakait ad. Irta Fáy Anna. Előadja a gyermekszereplők Harsányi Gizi vezetésével.
 4.10: A Rádió kamaragyüttese. Tarkai Gémes Irén, Párczy Pál, Szabó Géj Ferenc, Nováki László, Frontalajcs.
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Gyóni Géza verseiből előad Gárdos Kornélia.
 5.10: Bach: d-moll toccata és fuga.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Séta Operettországban.
 8.30: Magyar zeneszerzők Műsorja. Közreműködik Perényi Gabriella, ének és Szerdahelyi László, hegedű Zongorán kísért Veress Nándor.
 10: Hírek.
 10.10: Délelőtti muzsika.
 11.40: Szület Gősejében. P. Takács Ince előadása.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: A Rádiózenekar műsorából. Közben
 Szerenád. Buffó: Tempó.
 12.40: Hírek.
 1.25: Időjelzés.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Szalonmötös.
 2.30: Hírek.
 2.45: Rendőrzenekek, vezényel Bánszalai Miklós.
 3.45: Gyermekdelutám. Erdőkirály lakait ad. Irta Fáy Anna. Előadja a gyermekszereplők Harsányi Gizi vezetésével.
 4.10: A Rádió kamaragyüttese. Tarkai Gémes Irén, Párczy Pál, Szabó Géj Ferenc, Nováki László, Frontalajcs.
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Gyóni Géza verseiből előad Gárdos Kornélia.
 5.10: Bach: d-moll toccata és fuga.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Szórakoztatás zene.
 10: Hírek.
 10.10: A Rádiózenekar műsorából.
 11.10: Kedvelt szalonzenekarok.
 11.40: Miklós testvér. Könyg Antal előadása. Svájc védőerőntöről.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: Murni Elek cigányzenekara muzsikál.
 Közben
 12.40: Hírek.
 1.25: Művészlemezek.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Székesfehérvári Tűoltószolgálat. Vezényel Eördögh János.
 2.30: Hírek.
 2.45: Egy óra könnyű zene.
 3.45: Kukoricafesztéka. Hajós Elemér előadása.
 4.10: Mária Terézia 1. honvéd gyalogezred zenekara. Vezényel Várhalmi Oszkár. Suppé: Palkos diákok, nyílány. Leopold: Nászkerin-gó. Réselelek a Sárga csikó című népsziműből. (Összeállította Szőlősi Ferenc).
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Magyar hárfá, magyar lant; Gyulai Pál. Közreműködik Szász Károly és Reményi Sándor, ének. Lanton kísért ifj. Babrik János.
 5.15: Maavár nóták.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Szórakoztatás zene.
 10: Hírek.
 10.10: A Rádiózenekar műsorából.
 11.10: Kedvelt szalonzenekarok.
 11.40: Miklós testvér. Könyg Antal előadása. Svájc védőerőntöről.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: Murni Elek cigányzenekara muzsikál.
 Közben
 12.40: Hírek.
 1.25: Művészlemezek.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Székesfehérvári Tűoltószolgálat. Vezényel Eördögh János.
 2.30: Hírek.
 2.45: Egy óra könnyű zene.
 3.45: Kukoricafesztéka. Hajós Elemér előadása.
 4.10: Mária Terézia 1. honvéd gyalogezred zenekara. Vezényel Várhalmi Oszkár. Suppé: Palkos diákok, nyílány. Leopold: Nászkerin-gó. Réselelek a Sárga csikó című népsziműből. (Összeállította Szőlősi Ferenc).
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Magyar hárfá, magyar lant; Gyulai Pál. Közreműködik Szász Károly és Reményi Sándor, ének. Lanton kísért ifj. Babrik János.
 5.15: Maavár nóták.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Séta Operettországban.
 8.30: Magyar zeneszerzők Műsorja. Közreműködik Perényi Gabriella, ének és Szerdahelyi László, hegedű Zongorán kísért Veress Nándor.
 10: Hírek.
 10.10: Délelőtti muzsika.
 11.40: Szület Gősejében. P. Takács Ince előadása.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: A Rádiózenekar műsorából. Közben
 Szerenád. Buffó: Tempó.
 12.40: Hírek.
 1.25: Időjelzés.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Szalonmötös.
 2.30: Hírek.
 2.45: Rendőrzenekek, vezényel Bánszalai Miklós.
 3.45: Gyermekdelutám. Erdőkirály lakait ad. Irta Fáy Anna. Előadja a gyermekszereplők Harsányi Gizi vezetésével.
 4.10: A Rádió kamaragyüttese. Tarkai Gémes Irén, Párczy Pál, Szabó Géj Ferenc, Nováki László, Frontalajcs.
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Gyóni Géza verseiből előad Gárdos Kornélia.
 5.10: Bach: d-moll toccata és fuga.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Szórakoztatás zene.
 10: Hírek.
 10.10: A Rádiózenekar műsorából.
 11.10: Kedvelt szalonzenekarok.
 11.40: Miklós testvér. Könyg Antal előadása. Svájc védőerőntöről.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: Murni Elek cigányzenekara muzsikál.
 Közben
 12.40: Hírek.
 1.25: Művészlemezek.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Székesfehérvári Tűoltószolgálat. Vezényel Eördögh János.
 2.30: Hírek.
 2.45: Egy óra könnyű zene.
 3.45: Kukoricafesztéka. Hajós Elemér előadása.
 4.10: Mária Terézia 1. honvéd gyalogezred zenekara. Vezényel Várhalmi Oszkár. Suppé: Palkos diákok, nyílány. Leopold: Nászkerin-gó. Réselelek a Sárga csikó című népsziműből. (Összeállította Szőlősi Ferenc).
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Magyar hárfá, magyar lant; Gyulai Pál. Közreműködik Szász Károly és Reményi Sándor, ének. Lanton kísért ifj. Babrik János.
 5.15: Maavár nóták.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Szórakoztatás zene.
 10: Hírek.
 10.10: A Rádiózenekar műsorából.
 11.10: Kedvelt szalonzenekarok.
 11.40: Miklós testvér. Könyg Antal előadása. Svájc védőerőntöről.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: Murni Elek cigányzenekara muzsikál.
 Közben
 12.40: Hírek.
 1.25: Művészlemezek.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Székesfehérvári Tűoltószolgálat. Vezényel Eördögh János.
 2.30: Hírek.
 2.45: Egy óra könnyű zene.
 3.45: Kukoricafesztéka. Hajós Elemér előadása.
 4.10: Mária Terézia 1. honvéd gyalogezred zenekara. Vezényel Várhalmi Oszkár. Suppé: Palkos diákok, nyílány. Leopold: Nászkerin-gó. Réselelek a Sárga csikó című népsziműből. (Összeállította Szőlősi Ferenc).
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Magyar hárfá, magyar lant; Gyulai Pál. Közreműködik Szász Károly és Reményi Sándor, ének. Lanton kísért ifj. Babrik János.
 5.15: Maavár nóták.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Séta Operettországban.
 8.30: Magyar zeneszerzők Műsorja. Közreműködik Perényi Gabriella, ének és Szerdahelyi László, hegedű Zongorán kísért Veress Nándor.
 10: Hírek.
 10.10: Délelőtti muzsika.
 11.40: Szület Gősejében. P. Takács Ince előadása.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: A Rádiózenekar műsorából. Közben
 Szerenád. Buffó: Tempó.
 12.40: Hírek.
 1.25: Időjelzés.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Szalonmötös.
 2.30: Hírek.
 2.45: Rendőrzenekek, vezényel Bánszalai Miklós.
 3.45: Gyermekdelutám. Erdőkirály lakait ad. Irta Fáy Anna. Előadja a gyermekszereplők Harsányi Gizi vezetésével.
 4.10: A Rádió kamaragyüttese. Tarkai Gémes Irén, Párczy Pál, Szabó Géj Ferenc, Nováki László, Frontalajcs.
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Gyóni Géza verseiből előad Gárdos Kornélia.
 5.10: Bach: d-moll toccata és fuga.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Szórakoztatás zene.
 10: Hírek.
 10.10: A Rádiózenekar műsorából.
 11.10: Kedvelt szalonzenekarok.
 11.40: Miklós testvér. Könyg Antal előadása. Svájc védőerőntöről.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: Murni Elek cigányzenekara muzsikál.
 Közben
 12.40: Hírek.
 1.25: Művészlemezek.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Székesfehérvári Tűoltószolgálat. Vezényel Eördögh János.
 2.30: Hírek.
 2.45: Egy óra könnyű zene.
 3.45: Kukoricafesztéka. Hajós Elemér előadása.
 4.10: Mária Terézia 1. honvéd gyalogezred zenekara. Vezényel Várhalmi Oszkár. Suppé: Palkos diákok, nyílány. Leopold: Nászkerin-gó. Réselelek a Sárga csikó című népsziműből. (Összeállította Szőlősi Ferenc).
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Magyar hárfá, magyar lant; Gyulai Pál. Közreműködik Szász Károly és Reményi Sándor, ének. Lanton kísért ifj. Babrik János.
 5.15: Maavár nóták.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Szórakoztatás zene.
 10: Hírek.
 10.10: A Rádiózenekar műsorából.
 11.10: Kedvelt szalonzenekarok.
 11.40: Miklós testvér. Könyg Antal előadása. Svájc védőerőntöről.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: Murni Elek cigányzenekara muzsikál.
 Közben
 12.40: Hírek.
 1.25: Művészlemezek.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Székesfehérvári Tűoltószolgálat. Vezényel Eördögh János.
 2.30: Hírek.
 2.45: Egy óra könnyű zene.
 3.45: Kukoricafesztéka. Hajós Elemér előadása.
 4.10: Mária Terézia 1. honvéd gyalogezred zenekara. Vezényel Várhalmi Oszkár. Suppé: Palkos diákok, nyílány. Leopold: Nászkerin-gó. Réselelek a Sárga csikó című népsziműből. (Összeállította Szőlősi Ferenc).
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Magyar hárfá, magyar lant; Gyulai Pál. Közreműködik Szász Károly és Reményi Sándor, ének. Lanton kísért ifj. Babrik János.
 5.15: Maavár nóták.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Séta Operettországban.
 8.30: Magyar zeneszerzők Műsorja. Közreműködik Perényi Gabriella, ének és Szerdahelyi László, hegedű Zongorán kísért Veress Nándor.
 10: Hírek.
 10.10: Délelőtti muzsika.
 11.40: Szület Gősejében. P. Takács Ince előadása.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: A Rádiózenekar műsorából. Közben
 Szerenád. Buffó: Tempó.
 12.40: Hírek.
 1.25: Időjelzés.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Szalonmötös.
 2.30: Hírek.
 2.45: Rendőrzenekek, vezényel Bánszalai Miklós.
 3.45: Gyermekdelutám. Erdőkirály lakait ad. Irta Fáy Anna. Előadja a gyermekszereplők Harsányi Gizi vezetésével.
 4.10: A Rádió kamaragyüttese. Tarkai Gémes Irén, Párczy Pál, Szabó Géj Ferenc, Nováki László, Frontalajcs.
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Gyóni Géza verseiből előad Gárdos Kornélia.
 5.10: Bach: d-moll toccata és fuga.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Szórakoztatás zene.
 10: Hírek.
 10.10: A Rádiózenekar műsorából.
 11.10: Kedvelt szalonzenekarok.
 11.40: Miklós testvér. Könyg Antal előadása. Svájc védőerőntöről.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: Murni Elek cigányzenekara muzsikál.
 Közben
 12.40: Hírek.
 1.25: Művészlemezek.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Székesfehérvári Tűoltószolgálat. Vezényel Eördögh János.
 2.30: Hírek.
 2.45: Egy óra könnyű zene.
 3.45: Kukoricafesztéka. Hajós Elemér előadása.
 4.10: Mária Terézia 1. honvéd gyalogezred zenekara. Vezényel Várhalmi Oszkár. Suppé: Palkos diákok, nyílány. Leopold: Nászkerin-gó. Réselelek a Sárga csikó című népsziműből. (Összeállította Szőlősi Ferenc).
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Magyar hárfá, magyar lant; Gyulai Pál. Közreműködik Szász Károly és Reményi Sándor, ének. Lanton kísért ifj. Babrik János.
 5.15: Maavár nóták.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Szórakoztatás zene.
 10: Hírek.
 10.10: A Rádiózenekar műsorából.
 11.10: Kedvelt szalonzenekarok.
 11.40: Miklós testvér. Könyg Antal előadása. Svájc védőerőntöről.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: Murni Elek cigányzenekara muzsikál.
 Közben
 12.40: Hírek.
 1.25: Művészlemezek.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Székesfehérvári Tűoltószolgálat. Vezényel Eördögh János.
 2.30: Hírek.
 2.45: Egy óra könnyű zene.
 3.45: Kukoricafesztéka. Hajós Elemér előadása.
 4.10: Mária Terézia 1. honvéd gyalogezred zenekara. Vezényel Várhalmi Oszkár. Suppé: Palkos diákok, nyílány. Leopold: Nászkerin-gó. Réselelek a Sárga csikó című népsziműből. (Összeállította Szőlősi Ferenc).
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Magyar hárfá, magyar lant; Gyulai Pál. Közreműködik Szász Károly és Reményi Sándor, ének. Lanton kísért ifj. Babrik János.
 5.15: Maavár nóták.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Séta Operettországban.
 8.30: Magyar zeneszerzők Műsorja. Közreműködik Perényi Gabriella, ének és Szerdahelyi László, hegedű Zongorán kísért Veress Nándor.
 10: Hírek.
 10.10: Délelőtti muzsika.
 11.40: Szület Gősejében. P. Takács Ince előadása.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: A Rádiózenekar műsorából. Közben
 Szerenád. Buffó: Tempó.
 12.40: Hírek.
 1.25: Időjelzés.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Szalonmötös.
 2.30: Hírek.
 2.45: Rendőrzenekek, vezényel Bánszalai Miklós.
 3.45: Gyermekdelutám. Erdőkirály lakait ad. Irta Fáy Anna. Előadja a gyermekszereplők Harsányi Gizi vezetésével.
 4.10: A Rádió kamaragyüttese. Tarkai Gémes Irén, Párczy Pál, Szabó Géj Ferenc, Nováki László, Frontalajcs.
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Gyóni Géza verseiből előad Gárdos Kornélia.
 5.10: Bach: d-moll toccata és fuga.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Szórakoztatás zene.
 10: Hírek.
 10.10: A Rádiózenekar műsorából.
 11.10: Kedvelt szalonzenekarok.
 11.40: Miklós testvér. Könyg Antal előadása. Svájc védőerőntöről.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: Murni Elek cigányzenekara muzsikál.
 Közben
 12.40: Hírek.
 1.25: Művészlemezek.
 1.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Székesfehérvári Tűoltószolgálat. Vezényel Eördögh János.
 2.30: Hírek.
 2.45: Egy óra könnyű zene.
 3.45: Kukoricafesztéka. Hajós Elemér előadása.
 4.10: Mária Terézia 1. honvéd gyalogezred zenekara. Vezényel Várhalmi Oszkár. Suppé: Palkos diákok, nyílány. Leopold: Nászkerin-gó. Réselelek a Sárga csikó című népsziműből. (Összeállította Szőlősi Ferenc).
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Magyar hárfá, magyar lant; Gyulai Pál. Közreműködik Szász Károly és Reményi Sándor, ének. Lanton kísért ifj. Babrik János.
 5.15: Maavár nóták.

6: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 6.25: Ebresztő. Torna.
 6.45: Reggeli zene. Közben
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Szórakoztatás zene.
 10: Hírek.
 10.10: A Rádiózenekar műsorából.
 11.10: Kedvelt szalonzenekarok.
 11.40: Miklós

5.20: Német halgettőinknek.
 5.55: Candida. Közvetítés a Pestü 6.45: Reggeli zene.
 Színházról. Misztérium három felvonásban. Iria G. B. Shaw. Fordította dr. Könnözy László. Rendező Sármasi Miklós. Személyek: Morell tiszteltes: Lehotay Árpád; Candida, a felesége: Bulla Elma; Marchbanks: víláz Benkő Gyula; Burgess, Candida apja: Sármasi Miklós; Prosperina: Sivó Mária; Mill segédlelkész: Pálóczy László. Az imádó és a férfi: Szatira egy felvonásban. Iria G. B. Shaw. Rendező Sármasi Miklós. Személyek: A. férfi: Lehotay Árpád; a felesége: Bulla Elma; A költő: víláz Benkő Gyula.
 8: Hírek.
 8.20: Hallgassák meg kérem új műsoromat. Jámor László énekel, zongorán kíséri Zoltay Nándor.
 8.40: Bessenyei György. Csery Csauer Mihály dr. előadása.
 9: Estelédik, alkonyodik... Valtai Szabó Gyula magyarnórákat énekel, kíséri Perlis Pali cigányzenekar. Dalok: Estelédik, alkonyodik, népdal, népdal; Dankó: Most van a nap legnagyobb napsugara; Kóddaly feloldozása: Erdő mellett estelédtek; Ais Tivadar: Szegegy legény; Vándor legény: Rég elhúzták már az eszharangot (Petőfi verse); Pénteken este, szombat este, népdal; Este van már, késő este, népdal; Estelédik, alkonyodik, népdal.
 9.40: Tánctóló billentyűk.
 10: Hírek.
 10.10: Hírek német nyelven.
 10.20: Nagy mesterek, örök művek.
 11.45: Hírek.

BUDAPEST II.
 5: Hírek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven.
 5.30: A Földművelésügyi Minisztérium mezőgazdasági felőrája.
 6: Német nyelvoktatás. Tarta Heinkel Ernő dr.
 6.30: Gonduló dertü.

Szerda

BUDAPEST I.
 8: Hírek. Lovarsenyeredmények.
 8.20: Hallgathatnak muzsika. A német birodalmi rádió műsorából. Havona hangverseny.
 9: Hírek. Közlemények.
 9.30: Szóalkotó zene.
 10: Hírek.
 10.10: Operajongók.
 11.40: A szerző. Thury Zoltán emlékeztetése.
 8: Hírek. Lovarsenyeredmények.
 8.20: Hallgathatnak muzsika. A német birodalmi rádió műsorából. Havona hangverseny.
 9: Hírek. Közlemények.
 9.30: Szóalkotó zene.
 10: Hírek.
 10.10: Operajongók.
 11.40: A szerző. Thury Zoltán emlékeztetése.

6.25: Ebrészti. Torna.
 6.45: Reggeli zene.
 7: Hírek. Közlemények.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: A Rádiózenekar-műsorából.
 10: Hírek.
 10.10: Balettszerelek.
 11: Kamarazene.
 11.40: A Hunyadiak műveltsége. Kolombán István előadása.
 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. Utána: Könnözy zene. Könnözy percek.
 12.40: Hírek.
 1.25: Időjelzés.
 1.30: Honvédelmi tisznek A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2.30: Hírek.
 2.45: Farkas Béla cigányzenekara.
 3.25: Előemnyős leventéink országos táborában. A közvetítést vezeti Veress László.
 3.35: Magyar zeneszerzők felőrája. A Rádiózenekar vezényli Soltész Lajos. Ekei: Hunyadi — nyitány. Liszt: VI. rapszódia. Viski János: Két tánc.
 4.05: Romanikus házasságok az irodalomban. II. rész. Marek Antal dr. előadása.
 4.25: Liszt: Consolations. A Rádiózenekar vezényli Vincze Ottó.
 4.45: Időjelzés, hírek.
 4.55: Benedek Ernő: Magyar szerenád (A Budapesti Hangversenynekart vezényli Michnay Odón.)
 5.10: Assisi szegenykéje — az ember, a szent. Bevezeti P. Varga Teodor tartományi főnök. Közreműködik Szőtenyi Éva, Farkas Ilonka, Jámor László. Zongorán kíséri Kiszely Gyula.
 5.40: Honvédelmi műsora.
 6.40: Világpolitikai kérdések — vélemények.
 6.50: Szék-pítés-fésza. Részletek Fries Károly operettjéből. Az ószektrő szöveget írta és rendezte Kiszely Gyula. Elmondja Szemere Vera.
 7.45: Kik is azok a székelyek? Orbók Áttila csevegése.
 8: Hírek. Lovarsenyeredmények.
 8.20: Hallgathatnak muzsika. A német birodalmi rádió műsorából. Havona hangverseny.
 9: Hírek. Közlemények.
 9.30: Szóalkotó zene.
 10: Hírek.
 10.10: Operajongók.
 11.40: A szerző. Thury Zoltán emlékeztetése.

BUDAPEST I.
 5: Hírek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven.
 5.30: A Rádiózenekar-műsorából.
 6.25: Ebrészti. Torna.
 6.45: Reggeli zene.
 7: Hírek. Közlemények.
 7.30: Szóalkotó zene.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Szóalkotó zene.
 9: Se szék, se beszéd — muzsika.
 10: Hírek.
 10.10: Operajongók.
 11.40: A szerző. Thury Zoltán emlékeztetése.

Csütörtök

BUDAPEST II.
 5: Hírek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven.
 5.30: A Rádiózenekar-műsorából.
 6.25: Ebrészti. Torna.
 6.45: Reggeli zene.
 7: Hírek. Közlemények.
 7.30: Szóalkotó zene.
 8: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 8.30: Szóalkotó zene.
 9: Se szék, se beszéd — muzsika.
 10: Hírek.
 10.10: Operajongók.
 11.40: A szerző. Thury Zoltán emlékeztetése.

Planquette: A comevillet harangok című operettől. Közreműködik Farkas Ilonka, Gere Lola, Csongor István, Jány József, Reményi Sándor, Rissay Pál, a Földművelésügyi és a Rádiózenekar.
 12.40: Hírek.
 1.25: Időjelzés.
 1.30: Honvédelmi tisznek A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
 2: Veress Károly cigányzenekara műsora.
 2.30: Hírek.
 2.45: Diákzene.
 3: Halk melódiák.
 3.15: Egy dunánthull kiegészítő udvarán. A közvetítést vezeti Budinszky Sándor.
 3.25: Benes Gyula zongorázik.
 3.40: Gárdonyi Géza: A hópehely. Közreműködési előadássorozat.
 4: Mozart: c-moll adagio és fuga.
 4.10: Időszertű baromfiévszázadi táncosdó. A földművelésügyi minisztérium rádióelőadássorozata.
 4.35: Palóti Imre dalokat énekel, kíséri a Rádiózenekar Bertha István vezénylésével. Sándor Jenő: János preliátus, vezérsperes mondja.
 5: Református istentisztelet a Kálvin-terti templomból. Igét hirdeti Murakózy Gyula lelkipásztor.
 11.15: Evangélikus istentisztelet a Deák-terti templomból. Igét hirdeti dr. Kéken András budapesti lelkész.
 12: Magyar zenekari muzsika.
 12.20: Magyar zenekari muzsika. Közben
 1: Október 6. Lukinich Imre dr. egyetem tanár előadása.
 1.45: Időjelzés, hírek.
 2: Kóddaly: Palmus Hungaricus (13. mű). Magyar zsolnár Keckeméti Végp Mihály szövegére. Közreműködik Rösler Endre, a Forrai karmakórús és az Operaház zenekara Ferencsij János vezénylésével.
 2.25: Liszt: Furenaillies (zongora): Dohnányi Ernő.
 2.35: Örök magyar sor. Közreműködik Abonyi Géza és Palaky Jenő. Összeállította Dövényi Nagy Lajos.
 3.35: A szabadságharc segerszemléje. Víláz Benkő István előadása. Közreműködik a Budapesti Honvédsereg zenekara. vez. Pongrácz Zoltán.
 10.20: Magyar zeneszerzők felőrája Bartók: Parasztdalok (Operaház zenekara. vez. Rajter Lajos). Viski János: Enigma (Budapesti Hangversenyzenekar. vezényel báró Lukács Miklós).
 10.50: Bihari- és Lavolta-művek. A Budapesti Hangversenyzenekart vezényli Pongrácz Zoltán.
 11.20: Liszt: Hungária — szimfónikus költemény (Operaház zenekara. vez. báró Lukács Miklós).
 11.45: Hírek.

BUDAPEST II.
 8.30: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
 5: Hírek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven.

Szombat

BUDAPEST I.
 6: Uzen az othon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.

Az ipszilon körül

„Kutyabőr! Ez itt a fő-fő, Bécsben párja nincs neki...” Így gonyolta Petőfi Sándor a száz év előtti Magyarország közállapotait ostorozó versében az urhatnám nemességelházaszt. pari anyagot tartják becsbe s akár milyen társadalmi elismerés övezi is a kutyabőrt ma inkább mint kesztyű a hajdani nemesi állapot szerény kül-sőségeket megnyitakozó maradványait, a nemességigazoló okmányoknak ma bizony csak miniszterpapír jut ki. A nemesi származásnak a diplomán kívül van egy külső ismertető jele: a családnevek történeti, azaz régies írásmódja. Mai társadalmunkban sem mindegy, hogy valakinek a névjegyén ipszilonnal éveződő név áll-e vagy pedig be kell érnie a szerény i-betűvel. Kutyabőr híján jókora kereslet mutatkozik tehát a régies írás, családnevek iránt. Némagyarosításoknál ezért a folyamódó érdemességéhez képest egyes esetekben megengedik, hogy újonnan szerzett magyar hangzású nevet régies helyesírással írja, mintha ősel akkoriban szerzett volna a nevet, amikor másféle írásmód járt. Sőt van állami szolgálati ágazat, amely rangosztályok szerint szabja meg, hogy a betéje tartozóknak jár-e az új névhez az írásmód?

Szóval mostanában az ipszilon itt a fő-fő. Dehát vajon az írásmód régiesége csakugyan egyértelmű-e a nemesi származással? Ez persze nem vonatkozik azokra, akik most kapnak engedélyt régies írásmód használatára. De nem döntő jelentőségű akkor sem, ha valaki régies írású nevet csak a gyen őselől örökölte.

Rang és helyesírás

Valamely név régies írásmódja magában véve ugyanis csak annyit jelent, hogy az illető család neve írásos alakban először abban a korban merült fel, amelyre a megfelelő régies írásmód utal. Ha valamilyen oknál fogva egy nem nemesi származású család neve előfordul rég írásokban s a nevet később is állandóan úgy írták, akkor ez a névhasználat a családot természetesen megilleti, tekintet nélkül a hiányzó nemességre. A régies írásmód magában véve tehát még nem jelent semmit. Csak éppen azt, hogy az egyszer felbukkant nevei későbbi korok is az eredeti írásmód szerint jegyezték fel újra. De ez egyáltalában nem volt szüksegtéppen így. Régebbi korok embereinek észjárása nem kötött a régies formákban megkülönböztető dísz. Ugyanaz a nevet sokszor újabb alakban jegyezték fel a változó helyesíráshoz képest.

Állik a nevek régies írásmódjának megkülönböztető társadalmi jelentőségét tulajdonítanak, alapos tévedésben teledzenek. Olyan felfogást tulajdonítanak a régi világi embereinek, amely teljesen hiányzott belőlük. A mai társadalmomban az írásbeliség fejlettsége magával hozza, hogy minden névnek megvan a maga elismert és változhatatlan alakja. Ha valakinek nevébe egy betűnyi hiba esuszik be, szigorúan szabott eljárás szerint kérnie kell, hogy igazítsák ki az anyakönyvben a helyes írásmód szerint. Régebben azonban nem így volt. Akkor az írástudó emberek a hatóságok úgy írták, ahogy helyesnek gondolják. Olykor meg éppen úgy, ahogy tudták. Innen származik aztán ugyanannak a családnévnek hol különböző korok, hol meg a család egyes ágazatai szerint való különböző írásmódja.

A CN-től a CS-ig

Egyes nevek különböző írásmódja szokatlanított az, hogy milyen kor-

ban bukkant fel először az illető név. Például vannak Kovácsok, akiknek a nevét Kovátsnak, aztán olyanok, akiket Kovácsnak írtak. Minél régebb valamely név, annál előkelőbb. Nyilvánvaló, hogy ezen az alapon a legkevesebb a Kovácsoknak járna ki. Az ő nevük nem lehet idősebb másfél-kétszáz évnél. Már a Kovácsok neve a XVIII. századig vezethető vissza. Akkoriban írták ilyen módon a »cs« hangot. De az ő magasan hordott fejük felett meg a Kovácsok nézhetnek el. Ez az írásmód ugyanis évszázadokká korábbi időkre, a kódexirodalom korába nyúlik vissza. A legelőkelőbb Kovács azonban az volna, akinek nevét »Kovas« vagy »Kovac« alakban írták. A legrégebbi rájuk maradt magyar vonatkozású írásokban így próbálták degen tanító mestereink a maguk latin írásos írásba fordítani a »cs« hangzót, míg végre sok próbálkozás után kialakult a mai írásmód. Bizony, a hajdani külországi papoknak, akikről ősel a betűvetést tanulták, sőt gondot adta a rakoncátlan magyar kettőshangzók. Bizonyosság rá a Kovácsok történelmi rangsora. Olyan Kovács persze, akinek a nevében a »cs« hangot »c« vagy

»s« betűvel írták, nincs. Mikor itt tartott a magyar helyesírás, akkor még nem is voltak családnevek.

Ha valaki régi anyakönyvekben böngész, sok mulatságos adalékra tehet szert a névírás bizonytalanságáról. Elmondok erről egyet-mást a magam tapasztalatából.

Tudjuk, hogy manapság, mikor min denkinek kötelessé gondja számontartani az őseit, nem egy esetben zavart okoz a származás-igazoláskor, hogy ugyanaz a név különböző okmányokban más és más formában bukkant fel. Még hozzá nem is különböző korszakokból származó okmányokban, hanem gyakran ugyanabban az időben kel tettek. Hányszor találtam régi anyakönyvekben efféle hangzású neveket: »Váraljai«, hol »Váraljay«, hol meg »Váralyay« alakban írva! Mi lehet ennek az oka?

A Váralyayak persze nem sokat tisztulognek ezen a kérdésen. Ha csak nincs közöttük nyilvánvaló rokoni kapcsolat, kijelentik, hogy a Váralyayak neve csak amolyan ötvenkrajváros név. Igazság szerint az ipszilon sem járna ki nekik. Jó is volna tudni, honnan ragasztották magukra?

Az ipszilonháboru csataterén

Pedig hát itt mindössze arról van szó, hogy a XVIII. században nagy háboruskodás zaja verte fel a magyar nyelvudományt az »lj« hangcsoport írása miatt. Az egyik tábor, élén Verseghy Ferencsel, ahhoz kötötte magát, hogy »lj« alakban kell írni. Ők voltak az ipszilonisták. Velük szemben Révai Miklós és követői azt vitatták, hogy az »lj« írásmód a helyes. Ez volt a jottista irány (a görög óta betűnév nyomán). Vagyis az utóbbiak olyan helyesírást akartak, amely megmutatja a nyelvtani alakok elemét. Révai álláspontja győzött s azóta így írunk: álljunk meg egy szóra, halljuk éljük viláonk. Így írásunkban megkülönböztetjük az ige tövét a ragoktól, amire Verseghyék írásmódja nem adott volna alkalmat. Az ódon anyakönyvek felé hajolva, de sokszor elméláztam a régi háboruskodás nyomai felett. Nagy viták kerekedhettek az ipszilonista lelkész, meg a jottista káplán között. De azt aligha sejtették, hogy másfélszáz év múlva majd egy család büszke lesz arra az írásmódra, amely a sábatelti édes anyanyelvünk palérozására szolgál.

De nemcsak a helyesírás egyenlenségei szólnak bele a nevek írásába. A név sokszor csak tűnő pára. Nemcsak az írásmódja bizonytalan, hanem

egész valójában is megváltozhat. Erre is mondok egy példát. Szegeden régi Öörög eredetű családi név az egészen magyaros ejtést tükrözőtető rás-módon kívül Sotér, sőt Sotis-alakban is előfordul. Már a Sotis-változat s megzavarja egy pillanatra a kutatót, de történetek-cirább dolgok is. Mert a dus lombozatú család egyszerre csak fogyni kezd és hirtelen átmenettel eltűnik az anyakönyvekből. Helyette egyszerre szaporodni kezd egy »Sós« vezetű család. Zsótér-apaktól származó gyermekek egyszerre csak Sósok gyanánt bukkannak a házassági anyakönyvekben. Pár évtizeddel utóbb megint csak Zsótér néven szerepelnek. Mi történt itt? Az avaratlan azt háné, hogy névmagyarosítás. Hát csakugyan valami olyasmi, de mégsem az, amit ma értünk alatta. Tudniillik a Zsótérek bírták az állami sőjvédékét, a Tiszán jártak Máramarostól az Aldunál sóval rakott dereglyék. Foglalkozásuk megjelölése rajtuk ragadt, minden hatósági intézkedés nélkül, a nép szája adományozta nekik ezt a nevet. (A tudomány az ilyen neveket ragadványneveknek hívja). Az anyakönyv meg a mindennapi élethez igazodott. Azt már csak úgy mellékesen mondom, hogy a Sós név is hol Sós hol meg Söss alakban fordult elő.

Akiknek nem kellett az ipszilon

A legmulatságosabb esetre azonban egy tiszamenti nagyközség anyakönyveiben találtam. Itt a helyesírás az egyik régi plébános idején nem volt éppen ngadozó, csak maga a betűvetés volt egy kissé egyenletlen. Annyira, hogy olyko csak nagy ügykezetel tudtuk kivenni egy-egy bejegyzés értelmét. Látszott rajta, hogy anult ember írása volt, de még leginkább olvasható formájában is reszketően bizonytalan. Rágondolui is rossz, hogy milyen bajba keverednének azok, akik nek a nagyszüleiüket éppen ennek a régi plébánosnak a hivataloskodása idején kellene keresniük. Kivár ha éppen a rossz — vagy talán a nagyobb is jó — napjaink írta be az őselket az anyakönyvbe.

Ilyen nagyon is jó helyen lehetett csak a bejegyzésnél is, amelyből az-tan megismerhetők állottam meg. Anny

ivoldalas anyakönyv egy lapján csak pár kusza ákombákomot találtam. Betűformáknak indult a lap alján, de ferdén felé haladva, a tetején már csak olyasféle volt, mintha egy tintába mártott kaszaspók vonaglott volna a papíron. A lap szélére aztán józan írással ezt a megjegyzést rőtta egy írástudó kéz: »Nem kell ezt tudálni, mert igen tremulás (reszketős) volt a keze a sok emelgetésbe«.

Már mint a borospohár emelgetésébe.

Hát ilyesmi is beleiátszhat abba, hogy ki milyen rangos névvel rhatja magát. Eppen ezért jó megjegyzésünk, hogy a nevet és esetleg a rangot őselinktől örököljük, de a tisztaságot csak magunk szerebeljük meg hozzá. Nekem, ha a írásbe előbányászott őselnevekről megipszilonosított családnévekről hallok, mindig ásvai Jókay Mő-

Az 53-ik

M. Kir. osztálysorsjáték

Játékterve pártatlan esélyeket nyújt. Egy sorsjeggyel szerencsés esetben nyerhető:

EGYMILLIÓ PENGŐ

A nyeremények összege kerekben:

tizenötmillió pengő

Jutalom 600.000 P.

Főnyeremény: 400.000 P.

Nyeremények:

200.000 P.

100.000 P., 60.000 P., 3×50.000 P.,

4×40.000 P., 1×30.000 P., 14×20.000 P.,

2×15.000 P., 25×10.000 P.

és még számos közép és kisebb

nyeremény.

A sorsjegy ára osztályonként:

nyolcad negyed fél egész

P. 5.— P. 10.— P. 20.— P. 40.—

A sorsjegy kapható az összes fő-

árusítóknál.

HUZÁS KEZDETE OKTÓBER 17.

int az eszembe, aki 48-ban letett az ipszilonról és Jókai néven szerezte meg a halhatatlanságot. Persze, könnyű volt neki, nem volt ezzel az elhatározással egyedül. Ugyanis testileki barátja, Petrovics Sándor, miután megjelent első verse, »A borozó« az Athenaeumban, még csak kérésébe sem esett, hogy Pethőfynek vagy éppen Pethőfynek írja magát. Jó volt neki a Petőfi név holta napjáig — s ezen túl is dicsőséges név maradt és lesz is ez az idők végezetéig.

Ósai Zoltán.

A zombori munkapiac helyzete

Munkát keres 29,

munkát kaphat 46 munkás

A zombori m. kir. Munkaközvetítő hivatal most adta ki hetijelentését a munkapiac helyzetéről. Eszerint Zomborban munkát kaphat 46, munkát keres pedig 29 személy.

MUNKÁT KAPHAT!

Férfi: 1 asztalos, 1 bordély, 10 mezőgazdasági cseléd, 1 fűtő, 2 sőtő.

Nő: 2 vendéglői szakácsnő, 6 konyhalány, 1 gépirónő, 3 gyermeklány, 4 mindenes, 2 mindenes szakácsnő, 2 csendőrségi szakácsnő, 2 szobalány, 1 bejárónő.

Tanonc: 1 kovács, 1 asztalos, 1 könyvkötő, 3 sőtő, 1 fűszerkezelő, 1 könyvkereskedő.

MUNKÁT KERES:

Férfi: 2 kommunációs kertész, 120-kezelő, 2 magántisztviselő, 1 kommunációs mezőgazdasági cseléd, 2 szolga, 1 éjjeli őr.

Nő: 3 gyári segédmunkásnő, 2 nap-számos, 3 házmesternő, 1 házvezetőnő, 10 háztartási alkalmazott.

Tanonc: 1 mechanikus. Jelentkezés a m. kir. Illán Munkaközvetítő Hivatalnál, Gömbös Gyula utca 9 szám alatt.

A piros lámpás lány meséje

Holdtölte nagy ünnep Kináran. Olyankor a látás szép piros lámpásokkal járkal az utcákon s ünnepi a megújuló Holdat.

Holdtöltekor Kiao, a diák háza küszöbén áll s bámulja a nyüzsgő tömeget, mely eszladozóban volt. Éjjel már elment, amikor Kiao egy szép kínai leányt látott közeledni háza felé. Nagy lámpás volt a leány kezében. A lámpás pedig két pirosköt festet; valamilyen ügyes művészkéz. Csendesén, szinte lebegve lépkedett a leány s Kiao elragadtatással nézte a fiatal természet szépségét. A leány nem jött közelebb a házhoz, hanem Kelet felé vette útját s már elérte a közeli szűk utcát, melynek két oldalán nagy, sárgára festett táblákon hirdették a Telihold tiszteletére rendezett ünnepségeket, amikor a diák a leány után iramodott. Hamar utólért s akkor látta, hogy a leánnyal egy szolgáló is van, aki még egy lámpát tart a kezében. Ez a lámpa nem égett, pedig ahogy a holdfényben Kiao meglátta, az még szebb volt, mint a pirosköt lámpa.

Kiao a leány elé állt s megszólította:

— Megtisztelnéd-e látogatásoddal szegény házkörmöt?

A leány odaszólt a szolgálóhoz:

— Kün-Lien! Gyere s világíts elénk! — s átadta neki a lámpát.

A diák átkarolta a leányt s házába vezette. Hajnalig beszélgettek s a fiatal ember megtudta, hogy a leány neve Fu-Ling és apja bíró volt Hu-Cseu-ban.

— Senkim sin-e — szól szomorúan a leány. Szolgálóimmal együtt lakom a Hon-Si negyedben.

Amikor a káka megszólalt, a szépe este visszajött. Mindegyik az utolsó életpontjait teremtés elhagyott, de mindenki örök elhaladt a ház előtt, megjelent a fiatal leány ége ajakja az ucsarokon. Sápát arcára fűzött fényeket hullatott a hold s a sárgás fény végigszaladt a leány karján díszes lámpásként. Míg a leány lépkedett csendesén a szolgáló.

Ki tudja, hány ilyen éjszaka telt már el, amikor a diák szomszédja egy éjjel lyukat fúrt a szoba falába s megleste Kiao éjjeli látogatóját. Megdöbbenve látta, hogy szelid szomszédja egy rusnya hálójelű szörnyel enyeleg.

Nemsokára hajnalodott s a rut éjjeli látogató eltávozott. A szomszéd legott bement Kiao szobájába s elmesélte, hogy mit látott, majd jószággal figyelmeztette:

— Vigyázz! Egy halott nővel töltöd éjszakáidat. A szörny lassúként kiszívja az életed, beléled s nyomorultul fogsz elpusztulni!

A diák megrettenve mesélte el, hogy mit tud éjszakai látogatójáról. A szomszéd nem hitt a remegő diáknak, hanem elküldte a Hon-Si negyedbe, hogy meggyőződjék a valóságról.

Elrohant a diák s hiába kérdészködött a Hon-Si negyedben Fu-Ling szony felől, mert senkinek sem ismerte őt. Hosszas keresés után, betért egy elhagyott pagodába. Mélységes csend volt a poros, magányos épületben. Bolyongani kezdett az elhagyott termekben s végül egy különálló szobába érkezett. A szobában egy koporsó volt ezzel a felirattal: »Fu-Ling, Fu bíró leánya, Hu-Cseu». A koporsó előtt egy lámpa égött s a lámpán két pirosköt díszelgett.

Hazaérve, azonnal beszaladt a szomszédjához, aki azt tanácsolta, hogy egy bonctól kérjen valamilyen csodaszert az éjjeli látogató ellen. A diák megfogadta a tanácsot. Kapott is egy ezüst

érmét, amelyet felszögezett az ajtófélfára. Azóta nem jelentkezett az éjjeli látogató.

Történt azonban, hogy Kiao késő éjszakáig barátival mulatozott s amikor hazament, nem vette észre, hogy az ajtófélfáról eltűnt az ezüst érme. Már harmadszor ült a környék baktete a bambuszdobon, amikor Kiao lefelé fordult.

Lefekvés előtt még egyszer kinézett az ajtón, szokásból. S ekkor meglepő látvány tárult eléje: az utca végén halvány fénypontcska tűnt fel. A fény erősödött és közeledett s akkor vette észre Kiao, hogy Fu-Ling szolgálója közeledik, kezében a pirosköt lámpással, melynek imbolygó fénye kísértetiesen világított az elhagyott utcában.

Egyedül jött a szolgáló s amikor Kiao elé ért, megfogta a megrémült diák kezét s így szólt:

— Jöjj! Urnom vár és kérdéseit,

TALLIN ÉS NARVA

Mindkét északon vros a Finn-öböl déli partján fekszik, de két egészen ellentétes világ. A Leningrád bevonuló Finn-öböl bejáratának őrszemei az észak Tallin (régi patinás nevén Reval) és a finn Helsinki (régi svéd nevén Helsingfors). Külső védőtársaik Baltiski (Baltischport) és Hanko (Hangó), sőt azok a szigetek ott Észtorozságnak nyugati oldalán, amelyek közül Hiimaa Jókai »Dagói tornya»-val be is vonult az irodalomba, Saaremaa-t (Ösel) pedig mint Észtorozság legnagyobb szigetét ismerjük.

TALLINN

Tallinnak és Narvának a kulcs-helyzete határozza meg a jelentőségét. Tallinn 150.000 lakosával a mai Észtorozság fővárosa, történelmi múltja azonban visszavezet bennünket a korai középkorba, amelynek beszédes emlékei a XIII. századból származó dómja, valamint a Szent Nikolai, Szent Olai és Szentlélek temploma. Ezeknek sziluetje, valamint az egykor virágzó Hansa városnak mindmáig fennálló zák meg még ma is a városképet. Ezek mellett a színiélethez tartozik még a Hansa idejéből származó oromházakat, köztük az igen híres céhházakat az u. n. Gildé-eket, valamint a mórak ábrázolt Szent Mór védelme alatt élő nőtelen kereskedők klubházát, továbbá a városházát és a lovagok házat.

Az északon városok levegője árad még ma is Tallinn városának falai közül s az egész városképnek e töv színiélethez tartozik még a múlt század 90-es éveiben épült Alexander Nevskij katedrális, valamint a csak 1913-ban megnyitott, Estonia néven ismert operaháza és színháza.

A város történetének három korszakát rögzítik tehát ezek az építészeti emlékek. A német s az utána következő másfél évszázados svéd világot az oroszok 200 esztendő uralma nem tudta elhomályosítani, az észak függetlenség kora pedig még igen rövid volt ahhoz, hogy lényegesen megváltoztathatta volna a régi Reval képét.

Mint az észak gazdasági szervezetnek központja, Tallin, az ország első parvárosa és kikötője, sőt a cári uralom korában Szentpétervár (Petrograd) előkikötője volt. Jó kikötője évenként csak 48 napig van befagyva, jégtörő segítségével azonban a legnagyobb hideg idején is megközelíthető. Jelentős fakikötő. Tallin előkikötője az alig 1000 lakosú Baltiski (Baltischport), a-

hogy miért hanyagoltad őt el oly sokáig! Miért hittél a gonosz bonckoknak? Tjéd volt s most elhagytad? Gyere! Oly szegény, elhagyott és szomorú a háza. Senkinek sem akarja megosztani vele a magányosságát. Kicsi a ház, de kettőtöknek elég lehet, ezt üzeni Fu-Ling — szól a szolgáló.

Másnap Kiao szomszédja nem látta a diákot megjeleni háza küszöbén. Nyugtalanul átvett a házba, de nem találta ott senkit. A diák keresésére indult tehát. Sokáig kódorgott, míg végül elérkezett az elhagyott pagodáig.

Belépett és csakhamar megtalálta a magányos koporsót, melynek fedelét valaki elmozdította s a résen kilógott egy kiomló tarka szőle. — Felnyitotta a rideg ágyat s ott látta Kiao szerelmese előtt szorítását kibíró testtel.

Azóta gyakran látják holdvilágos éjszakákon, a Hon-Si negyedben egy fiatalembert és egy fiatal leányt, akik összeülkezve lepegetnek egy szolgáló után, aki pirosköt díszített lámpást visz előttük. Paul Claudel.

mely egészében teljesen jégmentes. Már nagy Péter cárnak nagy terve voltak vele. Elsőrendű kikötővé akarta léptetni, sőt már emelte a svédnek is akartak itt kikötőt létesíteni. A XIX. század végén azonban a jóval délebbre fekvő Liban, a mai lett Liepaja felé fordult az orosz politika figyelme s így Baltiski a homályba süllyedt s jelentéktelen, csendes kis halászfalu maradt az észak függetlenség idejéig.

NARVA

A Finn-öböl belső zugában, a finn Vuopurival (Viborg) szemben fekszik az észak másik most sokat emlegetett városa, Narva. Ennek csak 30.000 lakosa van, de hadászati és gazdaságilag is jelentős városa Észtorozságnak. Itt már három hónapnál tovább fedi jégpáncél a Finn-öböl s a Narva folyó jégtakarója is csak április elején kezd fölengedni, tehát kikötője jóval előnytebb Tallinn kikötőjénél. Mindkettő élete az ország észak-részére jellemző magas parthoz, az u. n. glintpart-hoz kötött. Amíg azonban az ember Tallinnban az egykori glintszigetre, amely már szárazra került, a várat építette, addig Narvában a Narva folyónak a glintlépcsőfokon alábukó út és félméter magas vízcsésés az ipari élet szolgálatába állította s megteremtette itt az »észti Manchester». Kreenholm nevű textilgyára már a cári uralom idején is Európa egyik legnagyobb len- és pamutszövőgyára volt. Mint fakikötő is ismeretes Narva.

Itt már oroszos levegő csapja meg az arcukat. A lakosságnak egyharmadrésze orosz és ortodox vallású. (Tallinnban csak kb. 6 százalék az orosz és ennek kétszerese az ortodox). Narva városképe is már az orosz szomszédokra utal. Határváros ez, ahol a Narva folyó két partján két hatalmas erőd nézett egymással farkasszemet már a XVI. század óta. Hermannsburg az innesső parton a svédok végvára volt, Ivangorod a folyó túlsó partján pedig az oroszok sáncszéke. 1721 óta, amikor orosz faram alá került az észak föld, megszűnt a jelentőségük.

Narva szomszédosságban van a cári idők előkelő tengeri fürdője, Hungerburg, a mai Narva Joesun, amely sok jó napot látott az oroszok híres krimi maditerrán kikötője mellett is.

Tallin és Narva az örök észak sors letéteményesei, ahol ismétlődik a nép tragikus sorsa, azé a népe, amelynek múltját s jelenét az észak trikolor ké-

lete-fehér színei gyönyörűen jelképezik. A »kék» égboltot »fekete» fellegmek borítják ismét, de erősen él minden észak szívében a hit, hogy a komor fekete fellegeket újra elűzi a »fehér» felhőt. H. M.

APRÓHIRDETÉSEK

HA SZÉP ÉS JÓ MODERN BUTORT AKAR forduljon bizalommal **Schmidt Fülöp** műbutor és épületasztaloshoz, Zombor, Barát utca 4. Telefon 139.

TELJESEN UJ fekete női bunda eladó. Bővebbet: Bethlen utca 5. a-1439

ELADÓ mély gyermekkosci, ballon gumikkal, Zombor, Hársfa utca 15. a-1443-1

Az 542 számú honvéd hadikórház a zonnai (október 1-én) belépésre felkészítendőket, irodai alkalmazottakat, szakácsnőket, konyhalányokat, takarítónőket és mosónőket. Jelentkezési szombat és vasárnap délelőtt 8 órától 12 óráig Zomborban, Thököly ut (volt Apatini ut) 15 szám alatt, a hadikórház gazdasági hivatalában. a-1448

ELADÓ egy pár 4 éves magyar ökör. Cim: Tancsik Lajos, Doroszló. a-1466

ELADÓ 1 pár 42-es csizma hozzávaló nadrág és egy átmeneti férfikabát. Zombor, Árok u. 6 sz. a-1461

FIGYELEM! Gyárosok, üzem-vállalatok, előállító-iparosok, termelők, ha áruikat eladni akarják, forduljanak bizalommal Dumovics céghez, Zombor, Rákóczi ut 24. a-1263-1

EGY KEVESET HASZNÁLT spanyolfal eladó. Cim: Margit szalon, Zombor, Thököly ut 11. a-1450

HIZLALÁSRA beállítható südők eladók. Zombor, Herczeg Ferenc utca 48 a-1451

VENNEK 3-4 tonnás tehergépkocsi jökarban levő, lehet gumí nélkül is. Schumacher, Mateosz iroda. a-1452-1

ELADÓ fél lánc szőlőtermés. Bosnyák György, Kiskőszeg (Kőbánya) a-1453

FŐURI diszkrétcióval már sok szerencsés, boldog házasságot hozott létre Méltóságosasszony, Budapest, főpostafiók 304. Válaszboríték. a-1454-1

IRÓGÉP, Staever gyártmányú, jökarban levő, irodai használatra eladó. Kovács Pécskainál, Zombor, Thököly ut 8. a-1455-1

ISMERETSÉG HIÁNYÁBAN ezton keres intelligens hozzájáró, életársat, 45 éves r. kat. állami tisztviselő. Fényképes levelet »Gazdasszony» jellegre a kiadóhivatal továbbít diszkrétció mellett. a-1457-1

ÉVI KONVENCIÓS gazdasági cselekedet felvessz a Bács-Bodrog Vármegyei Közióleti Szövetkezet. Sokgyermekesek előnyben! Jelentkezni lehet Vármegyháza II. emelet 56. a-1456

FÜSZERKERESKEDŐ segédet keresek azonnali belépésre, teljes ellátással, fizetés megegyezés szerint. Pálóc Béla kereskedő, Zombor, Szt. István ut 221 a-1458-1

ELADÓ olcsón egy jökarban levő parasztkocsi. Megtekinthető Zombor, Gyapju utca 29 vendégházban. a-1459-1